

FOTO no Aivara Sinkas personīgā arhīva

Tēlnieces Artas Dumpes veidotais piemineklis „Dzimtene Māte – Latvija“. Lestenes Brāļu kapu granītā iekalti vārdi: „Mēs gaidām taisnības augšāmcelšanos!“ . Goda sardze pie pieminekļa 2024. gada 8. maijā. Skat. rakstu 6. lpp.

Eiropas Savienības sniegtās iespējas Valsts prezidents: Gulbenē tās pārdomāti izmantotas

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

9. maijā, Eiropas dienā, Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs darba vizītē apmeklēja Gulbenes novadu. Darba vizītes sākumā E. Rinkēvičs tikās ar Gulbenes novada vadību un jauniešu centrā *Bāze* uz sarunu aicināja novada aktīvos jauniešus. Valsts prezidents apmeklēja arī

Gulbenes novada bibliotēku un Europe Direct centru, bet Jaungulbenē devās uz sociālās aprūpes centru *Jaungulbenes Alejas*. Uzņēmējdarbības aktualitātes un uzņēmēju nākotnes attīstības plānus Valsts prezidents iepazīna, Lizuma pagastā apmeklējot uzņēmumus SIA *Avoti* un SIA *Dimdiņi*. Bet darba vizītes noslēgumā Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs tikās ar vietējiem

iedzīvotājiem un žurnālistiem.

„Šodien Gulbenes novadā man bija iespēja redzēt, kā novada vadība, iedzīvotāji un uzņēmēji pārdomāti izmanto Eiropas Savienības sniegtās iespējas – gan zināšanu pārnesi, gan Eiropas Savienības fondu piesaisti – lai veicinātu novada attīstību un iedzīvotāju

Turpinājums 15. lpp.

Ceļvedis 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Paula Raudsepa pārskats

Ik pa pieciem gadiem vasaras sākumā visās divdesmit septiņās Eiropas Savienības dalībvalstīs notiek vēlēšanas, kurās Eiropas pilsoņi lemj, kas viņus pārstāvēs Eiropas Parlamentā.

Latvijā vēlēšanas notiks sestdien, **8. jūnijā**, un tā būs jau piektā reize kopš iestāšanās Eiropas Savienībā (ES), kad

Latvija sūta savus pārstāvjus uz vienu no trim galvenajām ES lēmējinstācijām.

Šajā pārskatā īsi iepazīstināsim balsotājus ar Eiropas Parlamenta (EP) nozīmi, svarīgākajiem politiskajiem jautājumiem šajās vēlēšanās, un ar sešpadsmit sarakstiem, kuri sacenšas par Latvijas deviņiem deputātu mandātiem.

Kā strādā Eiropas Parlaments?

Eiropas Savienībai kā suverēnu

valstu kopienai institucionālā uzbūve atšķiras no klasiskā modeļa, pie

Turpinājums 12. lpp.

9 771837 699002

3x3 nākamā gadā

Stundas braucienā no Sidnejas

3x3 saiets būs no 2025. gadā 1. līdz 6. janvārim.

Saiets notiks skaistā Rathane no-metnē, kura atrodas

blakus Port Hacking līcim. Kaut no-metnes vieta ieskauj Royal National Park, no Sidnejas centra līdz tūrienei var aizbraukt stundas laikā.

Aicinām visiem jau ierakstīt šos datumus nākamā gada kalendārā, lai kopā visa ģimene varētu veidot saikni ar savu latvisko izcelsmi!

Tālākas detaļas sekos drīz...

Lai ko vairāk uzzinātu, lūdzu, rakstiet uz: 3x3australia@gmail.com

Un sekojiet mūsu Facebook lapai, lai lasītu visjaunākās ziņas!

Sarma un Aleksis Strazdi Port Hacking.

FOTO Publicitātes foto

Sēlijas poligona attīstībā vēl daudz neskaidrību

Pirmo kārtu paredzēts pabeigt līdz 2026. gadam

Latvija pirms diviem gadiem nolēma veidot jaunu militāro poligonu Sēlijā. Lai procesu paātrinātu, Saeima pirms gada pieņēma īpašu likumu par šī poligona izveidi. Likuma mērķis bija paātrināt citkārt visai laikietilpīgos procesus, kas saistīti ar šādu objektu attīstīšanu, sākot jau no īpašumu atsavināšanas procedūrām un beidzot ar būvniecību.

LTV raidījums *de facto* ziņo, ka šobrīd sākti poligona izbūves pirmās kārtas projektēšanas darbi, bet būvdarbu iepirkumus paredzēts sludināt tikai šā gada beigās, nākamā gada sākumā. Poligona pirmo kārtu paredzēts pabeigt līdz 2026. gadam. Un tas nozīmē, ka būvdarbi būtu jāpabeidz nepilna gada laikā, kas ir maz ticams.

Nākamajam attīstības etapa plānam būtu jābūt gatavam līdz jūlijam. Lai nākamgad pie tā varētu sākt strādāt praktiski, un pabeigt sešu gadu laikā. Tad taptu tādi objekti kā noliktavas, kazarmas, ēdnīca un medicīnas centrs un citi. Tad Sēlijas poligona teorētiski varētu darboties brigādes līmeņa NATO sabiedroto spēku militārā vienība, kas ir līdz pieciem tūkstošiem cilvēku, kā arī valsts aizsardzības dienesta karavīri un citas vienības. Šobrīd gan nozāres amatpersonas norāda, ka drīzumā ienākošie sabiedroto karavīri vismaz tuvākajos gados Sēlijas pusē ikdienā nedzīvos.

Iepriekš izskanējis, ka visa poligona izveide kopumā varētu prasīt ap 700 miljoniem eiro. Taču šobrīd Aizsardzības ministrija nav gatava nedz apstiprināt šo skaitli, nedz sauc citu. Vēl nav skaidrs arī paredzamais investīciju sadalījums pa nākamajiem

gadiem. Un nav zināms, vai poligona attīstībai varētu piesaistīt kādu citu finansējumu vēl bez valsts budžeta.

Patlaban Latvijā ir aptuveni trīs tūkstoši NATO sabiedroto spēku karavīru un nākamajā un aiznākamajā gadā varētu pievienoties vēl pāris tūkstošu – lielākoties no Kanādas. Aizvadītā gada novembrī Kanādas bruņoto spēku pavēlniecības Latvijā komandieris Vinss Kiršsteins intervijā Latvijas Televīzijai sacīja: „Mēs joprojām strādājam pie šiem plāniem. Kara spēka pārvešana ir tā vienkāršā daļa. Taču tā būs pilna mehanizētā brigāde, milzīgs transportlīdzekļu skaits!”

Ādažu poligona kapacitāte pamazām izsīkst. Sēlijas poligons ielānāts reizes divas lielāks, aizņemot 25 596 hektāru Aizkraukles un Jēkabpils novados.

No poligonam nepieciešamajiem īpašumiem lielākā daļa pieder valstij („Latvijas Valsts mežiem”), bet aptuveni tūkstoš hektāru – privāti. No privātā pirmajā kārtā būs vajadzīgi 16 procenti, un tie, kā arī pirmajai kārtai nepieciešamās valsts zemes jau gandrīz visas ir Aizsardzības ministrijas rīcībā. Mazapdzīvotajā teritorijā ir vairāki purvi, no vienas puses piekļaujas arī dzelzceļa līnija, ko varēs izmantot armijas vajadzībām. Tuvākā pilsēta – Aizkraukle.

„Tā principā ir kopija Ādažu infrastruktūrai, ja mēs runājam par bāzi kā tādu. Bet viņa nebūs kopija nekādā gadījumā Ādažiem saistībā ar treniņu iespējām Ādaži ir tikai viena ceturtdaļa no Sēlijas poligona kā tāda. Mēs tur varēsim ļoti lielas vienības trenēt, mēs varēsim uzaicināt savus sabiedrotos izmantot, un vēl vairāk, tas mums dos iespēju ar mūsu galvenajam sabiedrotajam

atstrādāt tādas paņēmienus, ko mums Ādažos neļauj tur darīt izmēra dēļ,” stāsta NBS komandieris Leonīds Kalniņš.

Turpinājums 3. lpp.

Published by Sterling Star Pty Ltd
ABN 54053671855

Redakcija / Editorial Office:
Sterling Star
PO Box 6219
SOUTH YARRA, VIC 3141
AUSTRALIA

redakcija@laikraksts.com
latvietis@netspace.net.au

www.laikraksts.com

Associate Editor: Ilze Nagela
Associate Editor: Dr. Gunars Nagels

Abonēšanas cena drukātam laikrakstam: \$60 par 10 numuriem, \$115 par 20 numuriem vai \$285 par 52 numuriem ar piegādi Austrālijā.

Čekus rakstīt uz vārda:
„Sterling Star Pty Ltd“.

Sludinājumu cena: \$7 par 1 cm telpu vienā slejā vienā numurā.

Content and design:
© Sterling Star 2024.
All rights reserved.

Tīmeklī/Online ISSN 1837-6991
Abonētājiem/Print ISSN 1837-6983

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas ne katrā gadījumā atbilst redakcijas viedoklim, un redakcija par tām neuzņemas atbildību. Redakcija patur tiesības manuskriptus un fotogrāfijas rediģēt. Laikraksts honorārus nemaksā.

Redakcijā

Sveicināti, lasītāji!

Šo trešdien, 15. maijā, paiet apaļi 90 gadi kopš beidzās Latvijas pirmā demokrātija, kura bija sākusies vien 14 gadus agrāk, ar Latvijas Satversmes sapulces sasaukšanu 1920. gada 1. maijā.

Latvijas Valsts prezidenta oficiālā mājas lapa www.president.lv par to raksta šādi:

„1934. gada 15. maijā Kārlis Ulmanis sarīkoja valsts apvērsumu, kas aizsāka autoritārās varas periodu Latvijā. 1936. gada 11. aprīlī Ministru prezidents Kārlis Ulmanis pārņēma Valsts prezidenta amata izpildīšanu, pamatojoties uz 1936. gada 12. marta Likumu par Valsts prezidenta amata izpildīšanu.“

Par sekām prezidenta mājas lapa vēsta:

„Ar 1940. gada 23. aprīļa likumu, kas stājās spēkā 1940. gada 15. maijā, Kārlis Ulmanis pārņēma absolūtu varu Latvijā. Tagad viņš bija ne tikai bruņoto spēku, bet visas valsts aizsardzības augstākais vadonis, pārņemot visu dzīvā spēka un materiālos resursus.“

Diktatūras režīms, prezidenta ārējā un militārā politika bija vājinājusi Latvijas spēju pastāvēt ārkārtīgi sarežģītajā starptautiskajā situācijā, un pēc 1940. gada 16. jūnija padomju ultimāta K. Ulmanis nedeva pavēli pretoties Sarkanajai armijai un pakļāvās okupācijas varai. 17. jūnijā K. Ulmanis atteicās no Ministru prezidenta amata un līdz 21. jūlijam turpināja pildīt Valsts prezidenta amata pienākumus.“

Jāpiebilst, ka Kārlis Ulmanis ne tikai nedeva pavēli pretoties, bet neizteica ne mazāko protestu, ne par Baltijas blokādi, ne par Padomju ultimātu, ne par tās sauktās „Tautas Saeimas“ vēlēšanu teātri.

Demokrātijai ir daudz problēmu, bet autoritārai varai to ir vairāk.

Īstai demokrātijai ir vismaz trīs priekšnosacījumi – labi un pareizi informēti vēlētāji, vēlētāju vēlme piedalīties balsošanā un īsta izvēle kandidātu vai partiju sarakstos.

Eiropas nelabvēļi cenšas vismaz pirmos divus priekšnosacījumus sabojāt. Kad tuvojas vēlēšanas demokrātiskā pasaulē, tad vēl spēcīgāk sarosās „dezinformācijas fabrikas“. Nav svarīgi, par kuru jautājumu, bet ar vienu mērķi – lai radītu neuzticēšanos patiesiem informācijas avotiem. Lai atrunātu no balsošanas, tiek izplatītas vaimanas, ka nav jau vērts balsot, jo tas neko nemainīs.

Demokrātija ir svarīga, un visiem jāpiedalās. Eiropas Parlamenta vēlēšanas jūnijā daudziem nelielas svarīgas, bet vai mēs patiešām gribam, lai Latviju pārstāv mums naidīgas balsis?

Iepazīstieties ar kandidātu sarakstiem un balsojiet!

Sēlijas poligona attīstībā vēl daudz neskaidrību

Turpinājums no 2. lpp.

Sēlijas poligonam atvēlētajā vietā dabā pagaidām par tā tapšanu nekas neliecina. Redzama intensīva mežizstrāde – Latvijas valsts meži pabeidz iepriekš sāktos darbus, un jaunus vairs neplāno. Poligona pirmajai kārtai aizsardzības budžētā paredzēti 36,5 miljoni eiro, un to jāpabeidz līdz 25. gada beigām.

Sarunu procedūrā noslēgti četri līgumi par vairāku šautuvju, nesprāgušas munīcijas zonas, munīcijas uzglabāšanas vietas, un teritorijas attīstīšanas projektēšanu. Būvniekus plāno sākt meklēt šā gada beigās, vai pat nedaudz vēlāk. Un tas nozīmē, ka būvdarbiem atliks mazāk nekā gads, lai tos pabeigtu plānotajā laikā. Aizsardzības ministrs Andris Sprūds („Progresīvie“) gan ir optimistisks: „Kopumā mēs virzāties pēc plāna, skaidrs, ka varbūt tas, kas varbūt ir zināms izaicinājums valstij kopumā, ja mēs runājam, ka būvniecības

kapacitātē arī ir zināmi ierobežojumi. Bet tas absolūti nenoņem no mums šo atbildīgo uzdevumu par to, ka mēs virzāties attiecīgi tā, kā mēs esam plānojuši, ka uz 25. gada beigām, 26. gada sākumā Sēlijas pirmā kārtā tiks noslēgta.“

Poligona apkaimē ir apgrūtināta mobilo sakaru lietošana, nepieciešamas jaunas elektrolīnijas. Un jāuzlabo arī vairāki ceļi. Pašvaldības bija cerējušas, ka Aizsardzības ministrija palīdzēs risināt praktisko pusi. „Jāsaka tā, kad runājam ar Aizsardzības ministriju, tad drīzāk no viņu puses bija tāds – vai pašvaldība varēs palīdzēt arī ar to ceļu uzlabošanu un tamlīdzīgi. Nu mēs gribētu otrādāk – ja jau tā smagā tehnika, kas nāk, varbūt viņi varētu palīdzēt un šos ceļus sakārtot tādā līmenī“, saka Jēkabpils novada domes priekšsēdētājs Raivis Ragainis (AS).

Valsts ceļš, kas ved no Sunākstes uz Daudzevu, un tālāk uz Aizkraukli, un ies cauri Sēlijas poligonam, jau tagad ir tik sliktā stāvoklī, ka epizodiski

Turpinājums 5. lpp.

**DAIĻAMATNIEKU
DARBNĪCAS
2024.g.**

Latviešu Daiļamatnieku Apvienība Austrālijā

sestdien 1. jūnijā
10:00 - 15:00

Svētdien 2. jūnijā
10:00 - 15:00

Atrodi mūs facebook vai Trybooking rezervēt biļetes.

- pērliņu rokdarbi
- ādas apstrāde
- metāla apstrāde
- alvas liešana

- drukāšana uz auduma
- arheoloģiskā krekla šūšana
- aušana
- koka apstrāde

\$60
par dienu

Melburnas Latviešu Namā
3 Dickens ielā, Elwood VIC

4. maija svinības Melburnas Daugavas Vanagos

Reizē svin Mātes dienu un atceras Kurzemes cietoksni

4. maijs bija svarīga atzīmēšanas diena Daugavas Vanagu (DV) Melburnas nodaļai. Divas atzīmēšanas bija svinīgas – Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas deklarācijas

pasludināšanas 34. gadadienu un otrā bija – Mātes dienas atzīmēšanu. Trešā atzīmēšana bija Kurzemes Cietokšņa atcere, kura atstāja smagumu sirdi.

Ilze Ābele apsveica viesus – zāle bija pilna. Bija labi redzēt to lielo apmeklētāju skaitu. Pirmā sestdienā mēnesī ir vienmēr vanadžu pusdienas. Maija mēnesī vienmēr nodēvējam tās kā Mātes dienas pusdienas. Visām mātēm tika piesprausta korsāža, un novēlējam viņām ļoti jauku, skaistu, mīļu Mātes dienu 12. maijā.

Protams, mums visiem 4. maijs ir zināms kā Latvijas Republikas neatkarības deklarācijas atjaunošanas pasludināšanas diena. Latvieši visās pasaules malās svinēja atjaunotās valsts nozīmīgāko dienu. Aprīta 34 gadi kopš vēsturiskā 1990. g. 4. maija, kad tika atjaunota satversmes sapulces 1922. g. 15. februāra pieņemtās Latvijas Republikas Satversmes darbība visā Latvijas teritorijā. Un visas mūsu tautas cerības par neatkarīgu Latviju pārtapa īstenībā.

Mēs pateicamies mūsu daudz un dažādiem tautas varoņiem par cīņu, kas šo īstenoja. I. Ābele novēlēja visiem klātesošiem visu jaukāko 4. maiju un nolāsīja Jāņa Jaunsudrabiņa vārds *Piemini Latviju*.

Programma turpinājās ar Kurzemes Cietokšņa atceri, kas atstāja mums sūru sirdi, un tā Kurzemes cietokšņa atcere ir viena no galvenām piemiņas dienām DV organizācijas kalendārā. DV to atzīmē pasaules plašumā.

Kurzemes Cietokšnis ir zināms

vairākos nosaukumos – *Kurzemes Katls, Kurzland Kessel, Kurzemes pussala, Kurland Cauldron*. Tas ir Kurzemes visu ziemeļākais rags pie Liepājas.

1941. g. Vācijas karaspēka grupa *Ziemeļi*, vēlāk nodēvēti kā *Kurzemnieki*, okupēja Kurzemi tāpat kā pārējo Latvijas teritoriju.

1944. g. jūlijā sākas Sarkanās armijas iebrukums Latvijā un oktobrī jau sasniedza Baltijas jūru pie Klaipeņas, nošķirot vācu karaspēku no pārējiem vācu spēkiem un tādēļ vācu karaspēks atstāja Rīgu un novietojās Kurzemē. Tas izveidoja fronti puslokā no Jūrmalas dienvidos uz Klapkalnciema – ziemeļos. Pāri par 7 mēnešiem notika 6 lielkaujas, kurās bija iesaistīta latviešu leģiona 19. divīzija kopā ar Vācijas karaspēku. Sarkanarmija uzvarēja 5 no 6 kaujām, bet fronte neko daudz nemainījās. Bija lieli zaudējumi abās pusēs, gan simtiem tūkstoši cilvēka dzīvības, gan materiālie zaudējumi.

1945. gada 7. maijā vāciešu karaspēkam Kurzemnieki tika uzlikts ultimāts no Sarkanā karaspēka vadības, un nākamā dienā, 8. maijā, pēc

Karoga ienešana.

FOTO Ilze Ābele

galvenās vācu armijas kapitulāciju, kurzemnieki arī kapitulēja. Otrās pasaules karš beidzās.

Vācieši atļāva latviešiem nekapitulēt. 137 000 vērmahta karavīri un 9 000 latviešu leģionāri padevās Sarkanarmijas gūstā.

Bet 4 000 leģionāru izlēma turpināt cīņu pret padomju okupantiem, iesaistoties Nacionālo partizānu vienībās. Viens no tiem bija **Leonīds Reimanis**, mūsu DVMN biedra **Grega Vaitlava (Greg Whitelaw)** vectēvs. Tālāk šo stāstu par Leonīda Reimaņa gaitām no kara skolas līdz latviešu leģionāru un nacionālo partizānu gaitām (1937. – 1953.g.) stāstīja Gregs kopā ar *pauerpoint* prezentāciju un ar mūziku. Grega sagatavotais stāsts balstīts ar fotogrāfijām bija ļoti aizkustinošs. Gregs aizceļoja uz ASV un Latviju, lai savāktu cik vien daudz informācijas viņš varēja no radniekiem un vēsturiskiem dokumentiem, papildinot ar mātes atmiņām. Latvijā viņš apmeklēja tās vietas, kuras bija saistītas ar vectēva stāstu. Daži ir pieminekļi vectēva atmiņai. Gregs nedabūja satikt savu vectēvu, jo kopā ar diviem partizānu biedriem kāds viņus nodeva, un vectēvs aizgāja bojā, slēpjoties uz šķūņa jumta, kuru nodedzināja čekisti. Sākuma Leonīdu Reimani apbedīja Bujāņos – mājā, kur nejausi beigas pienāca. Vēlāk visus trīs partizānus pārāpbedīja Dzelzkalna Brāļu kapos ar pilnu militāru atzinību. Varējam just Grega cieņu un lepnumu uz savu vectēvu. Esam visi pateicīgi tiem, kuri cīnījās par Latvijas brīvību.

LEONĪDS REIMANIS 1915-1953

LATVIEŠU LEĢIONĀRU UN NACIONĀLO PARTIZĀNU

Kadrs no Grega Vaitlava (Whitelaw) prezentācijas par latviešu leģionāru un nacionālo partizānu leitnantu Leonīdu Reimani.

Ilze Ābele
Laikrakstam „Latvietis“

Drīz atkal notiks daiļamatnieku darbnīcas Melburnā

Pirmo reizi arī arheoloģiskā krekla šūšana

Daiļamatnieki ar prieku gatavojās dalīties ar savām mākām Melburnas Latviešu namā **1. un 2. jūnijā**.

Šogad piedāvāsim ne tikai jau no gada uz gada pazīstamās darbnīcas, bet pirmo reizi arī arheoloģiskā krekla šūšanu. Šogad arī atgriezīsies iespēja apgūt pērlīšu rokdarbu iemaņas.

Bez iepriekšminētajām darbnīcām, piedāvāsim arī ādas izstrādājumus, alvas liešanu, aušanu, drukāšanu uz auduma, koka un metāla izstrādājumus.

Pasniedzēji rūpējas sagatavot darbnīcas, lai būtu piemērotas iesācēju līmenī, bet arī ar iespējām pagatavot ko sarežģītāku.

Piesakieties laicīgi, lai nenokavētu šo izdevību!

Pieteikšanās caur *TryBooking*, meklējiet *Latvian Craft Workshops 2024, Elwood* un tad tas parādīsies. Ja jums nav iespējams lietot *TryBooking*, aizrakstiet Andai: aubanikos@gmail.com

Anda Banikos
Laikrakstam „Latvietis“

Daiļamatnieces Sandra, Iveta un Rasma gatavojās aušanas darbnīcai.

FOTO LDA A arhivs

Sēlijas poligona attīstībā vēl daudz neskaidrību

Turpinājums no 3. lpp.

to slēdz smagākiem transportlīdzekļiem. Bet vietējie to izvairās izmantot šķīdoņa laikā. „Tiklīdz nāk pavasaris, protams, ka tas ceļa segums tas ceļa segums, kamēr viņš izkalst, ir ļoti tādā bēdīgā stāvoklī,“ atzīst Aizkraukles novada iedzīvotāja un Sunākstes Saieņa nama vadītāja Vineta Lavrinoviča. Pēc viņas teiktā, vēl pirms divām nedēļām šo ceļu posmu nevarēja izbaukt.

Satiksmes ministrija savā jau sastādītajā trīs gadu budžetā, tas ir līdz 2026. gadam, šo ceļu nebija plānojusi atjaunot. Tad gan nebija arī poligona iecerēts. Ņemot vērā jaunus apstākļus, vienkārti ceļa atjaunošana te vairs nederēšot. Bet, lai nepieciešamo posmu, aptuveni 17 kilometrus, pārbūvētu un noklātu ar asfaltu, vajadzīgi ap 16 miljoniem eiro.

„Ņemot vērā arī šī objekta nozīmi, to mēs apzināmies, ka tādas izmaksas būs jāšak plānot, bet tas ir tāpat divi, trīs gadi. Protams, Aizsardzības ministrija ar savām iesaistēm to, iespējams, varētu paātrināt,“ norāda Satiksmes ministrijas Autoceļu infrastruktūras departamenta direktors Tālvāldis Vectirāns. Uz precizējošu jautājumu, vai tas nozīmē, ka viņi cer uz to, ka šiem mērķiem naudu varētu iedot Aizsardzības ministrija, Vectirāns atbild: „Iespējams arī, jo, ja viņiem ir citas prioritātes un daudz ātrākas, ja nu jau mēs jau mēs jau balstīsimies uz to pašu valsts budžetu, kas mums ir. Un valsts budžets jau mums nav tā, ka mēs šogad varam visu

pārtaisīt un 16 miljonus pēkšņi atrast.“

Tā kā Satiksmes ministrijas budžetā tādu naudu nevar atrast, neatņemot citiem, tā skatās Aizsardzības ministrijas virzienā, kas savukārt cer uz Satiksmes ministriju.

„Aizsardzības ministrija ir griezusies pie Satiksmes ministrijas ar norādi (.), Daudzevas – Sunākstes ceļu, piemēram, redzot, tas ir ārkārtīgi slikts ceļš, mēs to esam norādījuši, ka šim vajadzētu būt augstas prioritātes un pie pirmās iespējas savest kārtībā šos ceļus. Jo šobrīd, kad mēs esam projektēšanas stadijā, iepirkuma stadijā, bet vienalga vienā brīdī būs arī šī būvniecības aktīvā stadija un arī mēs mācībām izmantojam, šī infrastruktūra ir jāsavest kārtībā,“ saka Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs Atis Švinka („Progresīvie“).

Aizkraukles novada domes priekšsēdētājs Leons Līdums (LA) secina: „Protams, ka būtu ideāli, ja varētu iepriekš sakārtot ceļus un pēc tam šo noslodzi izmantot, bet nu dzīvē notiek kā parasti – vispirms notiek nepatīkama, pēc tam uzlabošana.“

Pagaidām pašvaldībās ne līdz galam skaidrs, kurā brīdī un cik daudz vajadzēs mājokļus, bērnu dārzus, skolas un kādus pakalpojumus attīstīt.

„Sākuma periodā tur ar ģimeņiem izvietošana mūsu nacionālajiem karavīriem nebūs tik liela, lai varētu salīdzināt ar, piemēram, Ādažiem. Vajadzētu saprast to, ka Sēlijas poligons zināmā mērā būs poligons, kur ierodas tādā kā komandējumā – iebrauc iekšā, atstrādā savus uzdevumus un aizbrauc ārā,“ saka NBS komandieris Kalniņš.

Piemēram, Aizkraukle un Jēkabpils šobrīd ar fondu atbalstu plāno īres mājokļu būvniecību, taču vismaz pagaidām armijas pieprasījums pēc dzīvokļiem te netiek rēķināts iekšā. „Mums jāskatās kā pašvaldība nākotnē ar to tiek galā, jo tur ir daudz un dažādas nianšes, viens ir tikai uzcelt, otrs pēc tam viņu piepildīt, apsaimniekot, apkopt un kurš par to maksā, cik lielā apjomā vai spējam mūsu iedzīvotāji to samaksāt, jo tās cenas ir pietiekoši lielas,“ saka Ragainis.

Pagaidām armijas uzņemšanai nav sākuši gatavoties uzņēmēji. Šobrīd tiek gaidīts, kad radīsies reāls pieprasījums pēc pakalpojumiem. „Mums ir Aizkraukles novadā nodibināts uzņēmēju konvents, kur pulcējas visi uzņēmēji, kurus interesē notiekošais novadā. Līdz ar to mums ar noteiktu regularitāti šajā konventa sanāksmēs mēs aicinām sniegt informāciju par poligona attīstības gaitu,“ saka uzņēmēja un Aizkraukles novada domes Attīstības komisijas priekšsēdētāja Ingūna Grandāne (LA).

Poligona attīstības plānošanai izveidota starpministriju darba grupa, kurā ir arī Jēkabpils un Aizkraukles pašvaldību pārstāvji. Tomēr, kopš tās izveides pērn rudenī, tā sanākusi kopā tikai vienreiz. Bijušas gan vairākas citas tikšanās mazākos sastāvos. „Ekspertu un speciālistu līmenī, un tas tiek rūpīgi sekots. Progresā ziņojumi notiek nepārtraukti ministrijā un bruņotajos spēkos, un patiešām šis ir augstas prioritātes objekts un es pat teiktu, viens no lielākajiem Latvijā un kuram būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība,“ apgalvo Švinka.

Latvijas TV raidījums „De facto“

Lestēnē piemin latviešu cīnītājus

Klātesošos uzrunāja arī Latvijas Republikas aizsardzības ministrs

Lestenes apkārtnē no 1944. gada oktobra līdz 1945. gada aprīlim notika Kurzemes lielkaujas – vislielākās un asiņainākās kaujas Latvijas vēsturē, kur cīnījās latviešu karavīri abās karojošās pusēs – brālis pret brāli. Tieši tāpēc Lestenes Brāļu kapos **8. maijā** notika Otrā pasaules kara cīnītājiem veltīts piemiņas sarīkojums, uz kuru aicināja Tukumā novada dome un Latviešu karavīru piemiņas biedrība „Lestene“.

Sarīkojumā piedalījās Nacionālo Bruņoto spēku orķestris, valsts un NBS pārstāvji, garīdznieki un Tukumā novada domes priekšsēdētājs **Gundars Važa**. Piedalījās arī divi bijušie leģionāri: **Laimonis Ezergailis** (100 gadus vecs) un **Janis Tauriņš** (101 gadus vecs).

Piemiņas sarīkojumu iesāka Matkules vokālais ansamblis ar koncertu Lestenes baznīcā. Tam sekoja svinīgā ceremonija Lestenes brāļu kapos, skatot *Tev mūžam dzīvot, Latvija* NBS orķestra izpildījumā; to ievadīja karogots gājiens ar piemiņas vainagiem.

Sarīkojumu turpināja valsts un sabiedrisko organizāciju pārstāvju uzrunas. Latviešu karavīru piemiņas biedrības „Lestene“ valdes priekšsēdētājs **Aivars Sinka** teica ievadvārdus un nolasīja Saeimas priekšsēdētājas **Daigas Mierīnas** uzrunu, kur cita starpā bija uzsvērts: „Šodien mēs atceramies par tiem karavīriem, kas cīnījās par brīvu Latviju un par smago upuri, kas tika nests Latvijas vārdā. Godinot Otrā pasaules kara cīnītājus, mēs izrādām cieņu visām Eiropas valstīm un tautām, kas cietušas no

nacistu varas, neaizmirstot savas tautas notikumus, kas turpināja atīstīties arī pēc kara beigām.“

Uzrunu teica arī NBS komandieris, ģenerālleitnants **Leonīds Kalniņš** un Tukumā novada domes priekšsēdētājs **Gundars Važa**. Klātesošos uzrunāja arī Latvijas Republikas aizsardzības ministrs **Andris Sprūds**, kurš uzsvēra vienotības ideju Latvijā – „Mēs savu drošību, nāciju un valsti veidojam katru dienu; kopīgi stiprinām savus bruņotos spēkus. Krievijas karš Ukrainā vēlreiz apliecina, cik svarīgi ir iestāties par savām vērtībām, par brīvību. Mūsu bruņotie spēki kopā ar sabiedrotajiem stiprina savas spējas, lai mēs būtu droši un aizsargāti. Katrā karavīrā un zemessargā mēs redzam šo patriotisma, brīvības un apņēmības garu, arī tas mūs stiprina un padara drošākus. Vienlaikus mūsu aizsardzība un drošība ir mūsu visu kopīgs uzdevums. Tieši sabiedrība veido kopīgo izpratni par to, ka mūsu aizsardzība un drošība ir pirmajā vietā, lai mēs saglabātu savu brīvību. Tieši tāpēc mēs sargājam mūsu valsti kopā.“

Pēc **Andra Sprūda** uzrunas klātesošie dziedāja Latvijas valsts himnu. Noslēgumā NBS kapelāna **Gunta Kalmes** un Lestenes baznīcas mācītāja **Jāņa Sauliņa** vadībā Latvijas brīvības cīnītāju piemiņai notika

Koncerts Lestenes baznīcā.

aizlūgums.

Nacionālo Bruņoto spēku orķestris klausītājus vēl aizkustināja ar atskaņotajām *Div' dūjiņas, Svēts mantojums* un citām Latvijai svarīgām karavīru dziesmām.

Vēl tikai atgādinājums, ka no **8. maija** Lestenes ev. lut. baznīcā aplūkojama **Arņa Sablovskā** foto izstāde *Nesalaužamie*. Izstādes autors un kurators ir Ļvivas Foto muzeja direktors **Romans Meteļskis**. Visi laipni aicināti!

Ieva Freinberga un Aivars Sinka
Laikrakstam „Latvietis“

Izstāde no Ukrainas.

Karavīrs ar vainagu.

Mūsdienu etnomūzikas festivāls Valmiermuižā

Plaša programma ar starptautiskiem dalībniekiem

Ar vērienīgu ārvalstu un vietējo mūziķu uzstāšanos **6. jūlijā** Valmiermuižā skanēs mūsdienu etnomūzikas festivāls

Etnomūzikas grandī no Portugāles, Mongolijas, Igaunijas un Lietuvas, pašmāju folkroka grupa **Iļģi**, milzīga uguns skulptūra, buto dejas performance, krāšņa izklaides programma ģimenēm ar bērniem ar cirka mākslinieku piedalīšanos, izjādes ar zirgiem, radošas meistarklases – tā sevi šogad piesaka Valmiermuižas etnomūzikas festivāls, kas norisināsies **6. jūlijā** Valmiermuižas parkā.

Uz divām skatuvēm Valmiermuižas parkā visas dienas garumā gaidāms aizraujošs daudzkrāsains muzikāls ceļojums. Šogad festivālā gaidāmi īpaši un neparasti viesi: pirmo reizi Latvijā viesosies sekstets **Khusugtun** no Mongolijas, lai priecētu festivāla viesus ar khöömii un rīkles dziedāšanu. **Khusugtun** dziedātājs Batzorigs gan Latvijā jau ir pazīstams pēc sadarbības ar bungu un dūdu mūzikas grupu **Auļi** un projektu **Senču balsis**. Grupa **Khusugtun** nosaukumā ietvertais vārds *nomadi* sinonīms simbolizē viņu ieguldījumu nomadu mūzikā, sekojot senču tradīcijām, kuri, gluži tāpat kā šie seši mūziķi, ceļoja pāri visai pasaulei. Grupas stīlu raksturo skanīgas melodijas, kuru mērķis ir atgriezt cilvēkus no 21. gadsimta radītā stresa un ikdienas rūpēm, stiprinot saikni ar dabu.

Daudzveidīgo festivāla programmu kuplinās arī citi ārzemju viesi. Vidusjūras reģiona mūzikas skanējumu ļaus izbaudīt Latvijas klausītājiem jau pazīstamā krāšņā portugāļu grupa **Albaluna**, kas ar dūdu un elektronisko instrumentu skaņām ved ceļojumā starp seno un mūsdienu mūzikas pasauli. Viņu mūzikā jūtama tradicionālās turku, viduslaiku Ibērijas, ebreju, arābu un Balkānu mūzikas ietekme, kas smalki saplūst ar progresīvo rok mūziku. Savukārt starptautiskā grupa **The Baltic Sisters**, kas 2022. gada nogalē uzplaksnīja tālu no Baltijas krastiem – pasaules mūzikas izstādē WOMEX Lisabonā, satiekoties trim dziedātājām no Igaunijas, Latvijas un Lietuvas, – atskaņos sutartīnes jeb arhaiskas daudz balsīgas lietuviešu dziesmas un Igaunijas un Latvijas tradicionālos dziedājumus, kā arī vadīs īpašu tradicionālās dziedāšanas meistarklasi.

Uz skatuves kāps arī leģendārie latviešu postfolkloras kustības aizsācēji **Iļģi**, kuru mūzikā valdošais noskaņu spektrs variē no suģestējoša miera, kas dod spēku likt bēdu zem akmeņa, līdz nevaldāmā dzīvespriekā dzirkstošai vitalitātei. Tāpat festivāla apmeklētājus gaida tikšanās ar starptautiski atzīto folkroka grupu **Laimas Muzykanti** un romu un Balkānu tautu iedvesmoto **gypsy-folk-rock** žanra grupu **Alum Alu**. Te varēs sastapt arī enerģisko etnoprie-

FOTO Publicitātes foto

ka grupu **Ogas**, kas ielīkmo ar latviešu tautasdziesmām, ziņģēm, ukraiņu, īru melodijām un pašu radītu oriģinālmūziku ar daļu tekstu, un akustiskā reiva pārstāvjus **Nielsens Lielsliens**, kuru izdziedātie varoņstāsti izskan afrikāniskā un dejojama skanējumā. Savukārt tādus eksotiskus mūzikas instrumentus kā kosmiskos dziļumos vilinošo zvangu, Vidējo Austrumu valstīm raksturīgo daudzstīgu santuru un citus instrumentus skandināvis meditatīvo priekšnesumu meistars **Harijs Vagrants**.

Līdzās muzikālajām performancēm festivālā uzstāsies ukraiņu dzejniece **Ļuba Jakimčuka** kopā ar latviešu koklētāju **Latvīti Cirsi**, veidojot literāri skanīgu priekšnesumu, kurā saplūst ukraiņu valoda un latviešu etnogrāfiskās, elektriskās un koncertkokleš skaņas.

„Šī gada etnomūzikas festivāla tēma ir svārstības, ikvienam atgādinot, ka mēs dzīvojam pasaulē starp nepārtrauktām svārstībām, ko rada gaisma, skaņa, elektriskie un radiācijas viļņi. Savukārt katrs svārstību impulss rada pārmaiņas. Jebkuras svārstības var būt par pamatu pārmaiņām, un jebkuras pārmaiņas var izraisīt svārstības. Manuprāt, šī gada programma to izcili apliecina – gan ar dažādām mūzikas instrumentu un cilvēka balsis skanējuma vibrācijām, gan noskaņām, kas noskumušas var ieraut priekā virpulī, bet satrauktos – nomierināt un atslābināt. Ar lielu nepieciešību gaidu to brīnīšķīgo etnomūzikas pasauli, kas pavērsies Valmiermuižā 6. jūlijā, ļaujot vienkopus izbaudīt tik daudz izcilu mūziķu uzstāšanos,” saka Valmiermuižas kultūras biedrības vadītāja **Sabīne Vandāna**.

Etnomūzikas festivāla programmu papildinās dažādas aktivitātes un radošas amatu darbnīcas visai ģimenei, tai skaitā Rīgas cirka mākslinieku meistarklases, palīdzot izziņāt žonglēšanas un līdzsvara noslēpumus, kā arī izjādes ar zirgiem un poniju pašiem mazākajiem.

Par ikgadēju festivāla tradīciju kļuvas spāņu mākslinieka **Jordi NN** īpaši veidotās uguns skulptūras, un arī šogad festivāla kulminācijā notiks mākslinieka radītās skulptūras **Viļņošāns rezonanse** iedegšana, kuru pavadīs japāņu tradīcijā balstītās buto dejas performance **Simonas Orinskas** un citu dejojāņu izpildījumā. Tāpat kā akmens iemešana rāmā dīķī izraisa ritmisku apļveida viļņu kaskādi ar sevi, tā notiek arī **Viļņošāns rezonanse**, kas iemieso atkārtotas variācijas un ritmisku deju ap centrālo vienumu, kurš izplešas, lai nemanāmi saplūstu ar apkārtni. Pasaule nav pastāvīga vai nemainīga, tā atrodas pastāvīgi mainīgā stāvoklī, viss nepārtraukti pārvēršas. **Jordi NN** radītās uguns skulptūras katru gadu ir viens no galvenajiem notikumiem festivālā, pārsteidzot ar krāšņumu, grandiozo mērogu un izcilām mūzikas un kustību performancēm.

Plašāka informācija par gaidāmo pasākumu un programma pieejama festivāla **Facebook lapā** un vietnē **etnovalmiermuiza.lv**. Iegādājies biļetes iepriekšpārdošanā <https://www.etnovalmiermuiza.lv/biletas> Bērniem un jauniešiem līdz 16 gadu vecumam ieeja bez maksas.

Valmiermuižas etnomūzikas festivālu organizē Valmiermuižas kultūras biedrība un Kultūras menedžmenta centrs **Lauska**, atbalsta Valsts kultūrkapitāla fonds, Valmiermuižas alus darītava, Valmieras novada pašvaldība un citi.

Tiekamies Valmiermuižas etnomūzikas festivālā 6. jūlijā!

Emīls Matisons,

Deep White

Mediju attiecību projektu vadītājs

2024. gada 24. aprīlī

„LAIKARATI“

Etnogrupa „Ogas“ sadarbībā ar Daci Melbārdi laiž klajā gadskārtu melodiju albumu

Ietverot deviņas latviešu tradicionālo gadskārtu melodiju apdares, izdevniecībā *Lauska* iznācis etnogrupas *Ogas* un **Daces Melbārdes** kopīgi radītais albums *Laikarati*. Tajā līdzās audio materiālam skatāms arī katras dziesmas video.

EP deputāte Dace Melbārde pie etnogrupas *Ogas* mūziķiem ar ideju ierakstīt gadskārtu melodiju albumu vērsās jau 2021. gadā, un *Ogu* mūziķi aicinājumam ar prieku atsaucās, uzsākot melodiju atlasī un aranžējumu veidošanu. Divu gadu garumā albuma tapšanā iesaistījušies ap trīsdesmit mūziķu, to skaitā Rīgas zvanu ansamblis *Primus* un kopa *Stiprās sievas* ar Daci Melbārdi, kurā ne tikai dzied, bet šī albuma ieskaņošanai un izdošanai sniegusi savu finansiālo atbalstu.

Etnogrupa *Ogas* ir dibināta 2017. gada novembrī, tajā darbojas profesionāli mūziķi, kurus apvieno interese par tradicionālo un pasaules mūziku. Grupā muzicē **Iļze Jurjāne-Lapkovska** (vijole, balss), **Iģeta Ozoliņa** (kokle, balss), **Agate Paštorre** (akordeons), **Elīna Līce** (stabules, akustiskā ģitāra), **Kristaps Karpis** (sitamie instrumenti), **Artūrs Uškāns** (bass, balss).

LAIKARATI ir pirmais grupas

Albums „Laikarati“.

studijas albums. Tas ierakstīts studijā *Lauska*, skaņu režisors **Kaspars Bārbals**, videomākslinieks **Ēriks Upenieks**, animācijas („*Mārtiņ' gailīt'*“) māksliniece **Lote Iltnerē**. Gaumīgo albuma vāciņa zīmi ar ogām dažādos gadalaikos, grupas vijolnieces **Iļzes**

Jurjānes-Lapkovskas idejas rosināta, radījusi māksliniece **Inese Mailīte**.

Etnomuzikologs **Valdis Muktupāvels** albumam LAIKARATI devis savus ceļavārdus: „*Gadskārtu ieražu dziedājumi nes līdzī tradīcijas ilglaicību, tomēr ikvienā izpildījumā, uzsūcot tābrīža skaņu vides uztveri, tie skan atšķirīgi. Tā tas ir „Ogu“ sniegunā – ik melodija ir rosinājusi savus īpatnējus sabalsojumus, savu īpašu instrumentāriju, tā atklājot savu iespēju būt gribētai, pieņemtai un saprotamai 21. gadsimta pirmā ceturkšņa beigās.*“

Tradicionālo melodiju rakstos *Ogu* mūziķi ievījuši gan bulgāru un spāņu tautas mūzikas intonācijas, gan ambientās mūzikas noskaņas.

CD formātā albums LAIKARATI nav atrodams tirdzniecības vietās – to kā dāvanu no Daces Melbārdes saņems skolas un bibliotēkas. Publiski albums pieejams *Spotify* un citās populārākajās straumēšanas vietnēs, savukārt visu dziesmu video skatāmi vietnē *YouTube*.

Iģeta Ozoliņa, etnogrupas „Ogas“ mūziķe

Etnogrupa „Ogas“.

https://open.spotify.com/album/4zfr4h1PsR5WbiMls4qlxr?si=yzHwjU9LSlyCrU_47_LpWA&nd=1&dlsi=8374924ed1d54e35
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLb4dQ6dwqPajkBvmTcLifhLLyrTRT8bUF>

Mums vēl ir vieta Jūsu sveicieniem, apsveikumiem, paziņojumiem.

Cena \$7 par 1 cm vienā slejā. Minimums \$10.

Tieši šis laukumiņš izmaksās tikai \$77.

Eiropas Savienības LIFE programmas integrētais projekts "Atkritumi kā resursi Latvijā – Reģionālās ilgtspējas un aprites veicināšana, ieviešot atkritumu kā resursu izmantošanas koncepciju"

Jāveicina sadarbību starp ražotājiem un pārstrādātājiem

Trešdaļai plastmasas iepakojumu pārstrāde ir apgrūtināta

Šī gada **1. jūlijā** stāsies spēkā izmaiņas Dabas resursu nodokļa likumā, nosakot dabas resursu nodokli (DRN) plastmasas iepakojuma daļai, kas nav pārstrādāta vai reģenerēta. Kā liecina Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) veiktais pētījums*, Latvijas veikalu plauktos aptuveni 35% pieejamā iepakojuma pārstrāde ir apgrūtināta vai nav iespējama. Gaidāmās izmaiņas plastmasas iepakojuma apsaimniekošanā, kā arī iespējas veicināt iepakojumu pārstrādājāmību trešdien, 24. aprīlī, nozaru eksperti skaidroja *Latvijas Zaļā punkta* kopā ar LBTU rīkotajā seminārā *Ilgtspējīgs iepakojums: no dizaina līdz pārstrādei 2024*.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Vides aizsardzības departamenta direktore **Rudīte Vesere** seminārā norādīja, ka plastmasas iepakojuma piesārņojums kopš pagājušā gadsimta 50. gadiem ir pieaudzis 20 reizes, kas ir daudz vairāk, nekā enerģijas patēriņa kāpums pēdējās desmitgadēs: „*Eiropas Savienības (ES) mērķis ir mudināt valstis domāt, kādu plastmasas iepakojumu izmantojam. Tāpēc Latvijā ieviests nodoklis, kura mērķis ir veicināt pārstrādājama iepakojuma izmantošanu, palielināt pārstrādes apjomu, vienlaikus samazinot poligonos apglabātā iepakojuma apjomu. Izmaiņas DRN likumā paredz maksu Latvijas ražotājiem un tirgotājiem 0,80 eiro par vienu kilogramu plastmasas iepakojuma, kas ir pārstrādājams, bet netika pārstrādāts, savukārt 1,25 eiro par vienu kilogramu plastmasas iepakojuma, kura materiāla īpašības neļauj to pārstrādāt un kurš netika reģenerēts. Tāpat ražotājiem un tirgotājiem būs stingrāk jāvērtē, kā panākt ilgtspējīgāka iepakojuma izmantošanu, savukārt mums visi kopā jāiniciē jauni un efektīvi risinājumi šo mērķu sasniegšanai.*”

Pēc pēdējiem Valsts vides dienesta apkopotajiem datiem par 2021. gadu, Latvijas tirgū gadā tiek laisti vairāk nekā 47 tūkstoši tonnu plastmasas iepakojuma. Atbilstoši valstī noteiktajam no norādītā apjoma savāktas un novirzītas pārstrādei vai reģenerācijai teju 24 tūkstoši tonnas. Vienlaikus, kā liecina LBTU sadarbībā ar *Latvijas Zaļo punktu* Eiropas Savienības pro-

jekta LIFE20 IPE/LV/000014 – LIFE Waste To Resources IP ietvaros veiktā pētījuma dati, kurā analizētas vairāk nekā 3000 dažādas iepakojuma vienības, Latvijas veikalu plauktos 13% pieejamā iepakojuma pārstrāde ir sarežģīta vai nav iespējama, savukārt uz 22% iepakojumu to materiāla veids vispār nav norādīts, kas samazina iespējas plastmasas iepakojumam nokārt pārstrāde.

LBTU Tehnoloģiju un zināšanu pārnese nodaļas vadītāja, Latvijas Iepakojuma asociācijas Valdes priekšsēdētāja **Sandra Brasava-Muižniece** pēc veiktā pētījuma pauž: „*Vērtējot vairāk nekā 3000 plastmasas iepakojumu veikalu plauktos, esam secinājuši, ka problēma nav tikai materiālu veids, bet arī citi faktori, kas iepakojumu padara neefektīvu un var būt traucējoši arī pārstrādei. Piemēram, 11% iepakojumu tilpums ir pārlieku liels un nepietiekami piepildīts, tāpat 11% produktu ir dubultais iepakojums, kas neietekmē derīguma termiņu – tāpat būtībā nav nepieciešams un darbojas tikai kā mārketinga veicinātājs. Protams, ir aspekti, kas var būtiski ietekmēt ražotāju un tirgotāju iespējas pārejai uz pārstrādājama iepakojumu, piemēram, iepakojuma spēja saglabāt kvalitāti, esošās ražošanas iekārtas, kas galu galā rezultējas ar iepakojuma izmaksām. Tomēr ir virkne iepakojumu, kurus varētu skart vien mazsvarīgas un vienkārši realizējamas izmaiņas, piemēram, iepakojuma apjoma optimizācija. Pētījums rāda arī to, ka izglītošana un savstarpējā ekosistēmas dalībnieku sadarbība ir būtiskākie faktori iepakojuma veiksmīga un ilgtspējīga aprites cikla nodrošināšanai.*”

Latvijas Zaļā punkta direktors **Kaspars Zakulis** skaidro: „*Plastmasas iepakojuma apsaimniekošanas sistēma Latvijā darbojas jau vairāk nekā 20 gadu, kuru laikā galvenais akcents likts uz šķirošanas konteineru izvietojumu un sabiedrības izglītošanu. Esot šajā sistēmā jau no pirmsākumiem, mums ir bijusi tā iespēja padziļināti paraudzīties šo izstrādājumu apsaimniekošanā, tostarp galvenajos stūrkmeņos, kas kavējuši straujāku pāreju uz pārstrādājama iepakojumu. Saredzam, ka ir būtiski jāstiprina sinerģija starp iepakojuma ražotājiem un pārstrādātājiem. Pagaidām diemžēl vērojama problēma, ka virkne tirgotāju, iegādājoties precī, nevar pārliecināties, kādā iepakojumā tā ievietota. Tas nozīmē, ka jau ražotāju līmenī jābūt*

apliecinājumiem, kas ir šis materiāls un kur to var pārstrādāt.”

Ar mērķi ir veidot sinerģiju starp iepakojuma ražotājiem un pārstrādātājiem *Latvijas Zaļais punkts* kopā ar plastmasas iepakojuma pārstrādes uzņēmumu SIA *Nordic Plast ES projekta LIFE20 IPE/LV/000014 – LIFE Waste To Resources IP* ietvaros strādā pie iepakojuma testēšanas laboratorijas izveides Latvijā, ko plānots atklāt jau šogad. Jaunajā laboratorijā būs iespējams pārbaudīt, vai ražošanai izvēlētais iepakojuma materiāls ir pārstrādājams Latvijā. Tāpat laboratorijā būs iespējams saņemt apliecinājumu par testētā materiāla veidu, tādējādi veicinot pārstrādes iespējas arī ārpus Latvijas.

EIT Food pārstāvniecības vadītāja Latvijā, LBTU zinātniece **Ilze Laukalēja-Broka** uzsver: „*Ilgtspējīga iepakojuma jautājumu risināšanā nozīmīgu piensumu var dot arī EIT Food kopiena, kas ir pasaulē lielākā un dinamiskākā pārtikas inovāciju kopiena. Tās pārstāvniecību Latvijā veido LBTU partnerībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru, tādējādi aptverot plašu ieinteresēto pušu loku.*”

Par SIA „Latvijas Zaļais punkts”

SIA *Latvijas Zaļais punkts* ir dibināts 2000. gada 11. janvārī un patlaban ir pieredzes bagātākā ražotāju atbildības organizācija Latvijā. *Latvijas Zaļais punkts* kopš darbības pirmsākumiem rūpējas par izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu. Kopš 2006. gada *Latvijas Zaļais punkts* ir atbildīgs arī par nolietoto elektropreču un videi kaitīgo preču apsaimniekošanu. No 2024. gada 1. janvāra uzņēmums atbild arī par tabakas izstrādājumu ar filtriem un filtru, ko lieto kopā ar tabakas izstrādājumiem apsaimniekošanu, savukārt no tā **2024. gada 1. jūlija** arī par tekstilizstrādājumu apsaimniekošanu.

Alise Zvaigzne,

SIA „Latvijas Zaļais punkts” sabiedrisko attiecību projektu vadītāja
www.zalais.lv
www.ecobaltia.lv
25.04.2024.

* LBTU Eiropas Savienības projekta LIFE20 IPE/LV/000014 – LIFE Waste To Resources IP ietvaros īstenots pētījums, kurā analizēti vairāk nekā 3000 iepakojumu vienību, kas pieejami Latvijas veikalu plauktos.

Jura Zemīša (1932-2023) dzīvesstāsts (2)

Vācija

Pirmais turpinājums. Sākums LL798.

Pat neatceros, vai es biju Līgatnē vai Rīgā, kad vecāki pakoja katram vienu koferi un, man likās, tādu kopēju lādi un teica, ka mēs bēsim no krieviem.

Mani tas nepārsteidza, jo Līgatnes apkārtnē bija redzami daudz bēgļu. Uz kurieni? Uz Kurzemi un tad tālāk uz Vāciju? Runāja, ka sabiedrotie nākšot no Skandināvijas, visādu gaišreģu pārējojumā, Finka vārdu atceros.

Mans tēvs strādāja Mežu departamentā un kaut kādā veidā mūsu rīcībā bija smagā automašīna. Mašīna bija pilna ar mantām un braucējiem, cik īsti bija, nevaru atcerēties. Tie bija Meža departamenta darbinieki ar ģimenēm. Domāju, ka kaut kad 1944. gada septembrī atstājām Rīgu. Pirmā pieturas vieta, ko atceros bija Kuldīga; bijām kādā dzīvoklī. Tad kādā mežniecība vai virsmežniecībā; runāja, ka manīti krievu izplētniecēji. Naktī šāviena, sprādziena troksnis; man lielas izbailes. Izrādījās, ka mūsu vīri metuši rokasgranātu, lai rādītu partizāniem, ka te ir labi bruņoti bēgļi un lai mūs liek mierā. Tad bijām Rendas virsmežniecībā pie liela, skaista ezera. Zvejoja ar tīkliem, jo zivju bija pārpilnam. Atceros karūsas – žāvētas, ļoti, ļoti garšīgas un lielu līdaku, man likās, ka nevarēju to pacelt, aste vēl bija pie zemes. Mums bija rīkojums no Vācijas iestādēm, ka mēs braucām uz kādu meža darbinieku bēgļu nometni pie Drezenes.

Tātad – uz Vāciju! Tikai daudz vēlāk uzzināju, ka mūsu oriģinālais ceļš mērķis ir bijusi Engure, no kurienes Meža departamenta velkonis mūs būtu vedis uz Zviedriju, bet tā kā pārrāva fronti, tas izpalika. Liepāja bija karavīru un bēgļu pilna. Tā kā biju izdarīgs puika, tad palīdzēju pieaugušajiem Rožu laukumā melnā tirgū tirgoties ar saharīnu. Nezinu, kur un kā (varbūt par manis iespekulēto naudu) nopirka sivēnu un ar cūkas cepeti nosvinēja manu 12. dzimšanas dienu. Divas dienas vēlāk – 9. novembrī, ar kuģi *Steuben* izbraucām no Liepājas uz Gottenhafen, vai kā tagad sauc – Gdiņa (Gdynia). Braucām ar to kuģi, ar kuru 1939. gadā daudzi repatriējās uz Vāciju. Puikas dziedāja: *Iekš Dina štēt Steuben un rīt es jau brauc, es nevar šeit bleiben, jo fīrers man sauc*, melnā: *Mans tēvs bija galdnieks, es galdnieka dēls*. Mums katram bija koferis pie rokas, un pie māsas koferīša bija piesiets podiņš.

Atceros, ka bija miglains, pēcpusdiena, un, kad atstājām krastu, ļaudis dziedāja *Dievs, svētī Latviju*. Vēlāk sarunās secināju, ka tas nebija nekas neparasts, ļoti daudz bēgļu piedzīvoja to

pašu. Kuģis bija piebāzts ar bēgļiem un ievainotiem karavīriem. Pieņem, ka braucām konvojā, un kuģim bija divas trauksmes, viena zemudeņu uzbrukumam un viena – uzlidojumam. Ja bija pirmā, tad visiem bija jāiet uz klāja, ja otrā, visiem jāglābjas kuģa iekšienē.

Bijām kādu laiciņu braukuši, kad atskanēja viena trauksme un tūlīt pēc tam otra. Mazais cilvēks, ko nu? Beigās laimīgi tikām ostā. Uz Drēzdeni mums nesanāca aizbraukt, jo pa to laiku sabiedroto bumbvedēji bija Drēzdeni noslaucījuši no zemes virsas. Mūs un daudzus citus, simtiem, ja ne tūkstošiem novietoja kāda Hitlerjugendu kompleksa zālē. Bijām kā silķes mucā, viens pie otra. Bija vēl kāda cita tragēdija – dizentērija. Tas bija neaprakstami. Visur cilvēku izkārnījumi. Neviena sausa vieta; cilvēki nedomāja kā un kur, galvenais, ka to var. Mūs aizsūtīja uz Parchimas lāģeri. Iebraukšanas pusē bija utainie. Tad bija jāiet cauri atutošanai: matos pūta pulveri, arī apakšā. Man lika uzkāpt turpat, kur vīriešiem, bet izrādījās par agru, man tur vēl matu nebija. Visu bagāžu sūtīja caur sutas istabām un tur sabojāja manas neapzīmogatās pastmarkas – no sutas tās visas pielipa pie albūmiem.

Atatotā pusē varbūt nebija utis, bet blaktis bija kā melns. Atceros, ka mātes pa nakti sēdēja pie mazākiem bērniem un dzina nost blaktis. Sievas virtuvē mizoja kartupeļus, un mana māsiņa Ilga knapi runāja. Protams, pa kartupeļiem iekrita kabatā un uz elektriskas plītiņas gatavoja ēdamo. Kad Ilgiņai prasīja, ko viņa grib, viņa teica: *kapeli, galu un sosi sīsū* – kartupeļi, gaļa un mērci virsū. Vēl tagad sāp sirds. Vīri ar vēl palikušo spirtu, speķi un kas nu vēl bija piekukuļoja nometnes komandantu, kurš četras mežkopju ģimenes aizsūtīja uz Meklenburgu pie Šlezvig-Holšteinas robežas meža darbos. Inženieri – mežkopji cirta un zāģēja kokus ar lielāko prieku. Mums ar mana krusttēva ģimeni ierādīja mazu mājiņu. Kartupeļi bija cik tik uziet, pārejā pārtika uz kartiņām tāpat kā vāciešiem. Mūs ar māsu, 12 un 8 gadus vecus, sūtīja vācu skolā. Kā jau sādžā, skola maza, visas 8 klases vienā lielā istaba. Kādai meitenei bija 14 gadu, viņa bija pēdējai klasē, bet ar lasīšanu švaki.

Ziemas Svētkos ielikām logā eglīti un izrotājām ar Latvijas karoga lentu. Lai citi bēgļi zin, ka esam latvieši. Blakus mājā bija bijusi viesnīca – tagad saimniecība, pie viņiem strādāja gadus 18 meitene vārdā Ilse Heil un saimnieks jokojās, ka „*Heil steht vor Hitler*“ (Heil stāv pirms Hitlera).

Sādžā bija kilometrus 12 no pilsetiņas Gadebusch. Šad tad braucām

Juris Zemītis.

FOTO no Zemīšu ģimenes arhīva

iepirkties, uz banku, kārtot darīšanas dažādās iestādēs. Ziemā uz skolu brīdām pa dziļu sniegu. Sadraudzējos ar savu vecuma zēnu, beķera dēlu. Skolā un sādžā mūs uzņēma samērā labi. Sādžas vecākam un pārējiem partijas biedriem vajadzēja teikt *Heil Hitler*, citādi aizrādīja.

Otrdienās, pēc skolas bija Hitlerjugendu nodarbības. Bija spēles, maršējām, dziedājām (visām varām kara dziesmas skanīgas un brašas), politisko lekciju nebija. Cik zinājām, partijas biedri bija birģermeisters, mežzinis, skolotāja, bet tas nelikās nekas sevišķs, galu galā tie bija valsts ierēdņi. Pēc sešiem mēnešiem runāju vāciski kā vietējais, ar visu akcentu.

Vīri mežā cirta kokus, dzīve samērā mierīga. Te pēkšņi bija pavēle manam tēvam un krusttēvam iet tranšejas rakt. Un tā viņus kaut kur aizveda. Neatceros vai zinājām, kur viņi rok. Pēc pāris mēnešiem viņi pēkšņi pārrādās. Izrādās, ka rakšana ir bijusi pie Oderas, gulējuši šķūnī, kur glabājusies munīcija, ja bumba trāpītu, ātra un viegla aiziešana. Tētis bijis tā izkrities, ka mamma viņu kā mazu bērnu iecēlusi vannā.

Karš gāja uz beigām. Arvien vairāk bēgļu, armijas kolonnas un bumbvedēju bari, simtiem un simtiem. Bumboja Hamburgu un kaut gan tas bija 80 km attālumā, visa pamale bija galīgi sarkana.

Sabiedroti valdīja gaisā, nevienas vācu lidmašīnas nemanīja, un man likās, ka lidotājiem bija garlaicīgi. Sādžai cauri brauca smagā mašīna, un tā likās labs mērķis kādam lidotājam, kurš nolēja ložu kārtu, netrāpīja smagai mašīnai, iešāva šķūņa jumtā, niedru jumts aizdegās un šķūnis nodega.

Otrs gadījums bija, kad braucot ar riteni uz kaimiņu sādžu pēc zivīm, arī man iznīcinātājs nolēja kārtu, bet,

Turpinājums 11. lpp.

Jura Zemīša dzīvesstāsts (2) Turpinājums no 10. lpp.

paldies Dievam, netrāpīja. Bijām pat norunājuši vietu mežā, kur satikties, ja notiek kaut kas nelabs un mums jāskrien katram uz savu pusi. Kolonas kļuva biežākas, bēgļu vairāk. Satikām arī vezumus ar latviešu bēgļiem, ar kuriem vēlāk tikāmies *Saules* nometnē. Sādžā bija kāda latviešu sieviete ar mazu meitenīti, kurai dēls bija gaisa izpalīgos. Vienu dienu viņa ieradās pie mums un lūdza vīriešu drēbes; viņas dēls bija dezertējis un vajadzēja bēgļot. Kādā jaukā dienā pēkšņi parādījās sabiedroto gūstekņi, viņus apmetināja šķūņos, teltīs. Gūstekņi samērā brīvi klejoja pa sādžu, un tā kā mana tanta runāja angļiski, drīz mūsu mājā cepa iemainītās olas. Viņi saņēma Sarkanā Krusta paciņas ar šokolādi, cigaretēm, utt., un baroja mūs ar šokolādi. Viss izskatījās rožaini. Kā zibens spēriens no skaidrām debesīm nāca pārsteigums – sabiedroto gūstekņus aizveda un viņu vietā ieradās krievu gūstekņi. Mūsu māja bija ceļa līkumā, un vācu armija izdomāja, ka mūsu stūris būtu izdevīgs. lai aizsargātos un tur novietoja lielgabalu. Bet ja nu šauj pretī? Ziepes vairāk nekā pietā gadā. Pēc laiciņa lielgabalu aizvāca – mēs bijām glābti.

Neapkrastāma cilvēku, vezumu, ieroču, armijas automašīnu, tanku straume – 24 stundas dienā. Pēkšņi klusums, neviena braucēja, neviena gājēja. Uzreiz zirgu pajūgs milzīgā ātrumā! Neapbrauca līkumu un apgāzās, pajūgs palika turpat, likās, ka karavīri ar zirgiem pazuda. Dienu vai divas nekas nenotika, izņemot krievu gūstekņu urravošana un svinēšana. Pirmā angļu tankete parādījās kalna galā. Visi puikas skrējām uz turieni – angļi skatījās uz mums, mēs uz viņiem. Tad visiem pasvieda pa kožleņi. Pāris dienu bija klusums un miers.

Ēdām pusdienas un pa logu redzējām, ka brauc armijas kolona. Smagās mašīnas, džipi, tanki, uzreiz redzam – uz tanka piecstūrainā zvaigzne! Krievi! Un tad mierinājums – krievu armijā nēģeru nav. Uztraukums bija liels. Šitie zaldāti bija citādi nekā tie pirmie. Puiķām deva šokolādi un prasīja: „Uhr?, fraulein?“ (Pulkstens? jaunkundze?) Kādu vakaru pie durvīm smagi klausvē: *Aufmachen, Eier geben!* (attaisīt, olas dot!). Mamma ar krusttēvu gāja pie durvīm, kā jau varēja domāt – krievi. Saruna bija krieviski, mamma teica, ka viņu sauc Maša, krusttēvu Ivans. Jā, tikko varēs brauksim atpakaļ uz mātsūku. Šķiršanās draudzīga, lai tikai parādot to frici, kas Mašai un Ivanam darījis pāri un „draugu“ rokā parādījās šaujamaiss (kur viņi to dabūja, velns viņu zin’).

Tanta uzturēja labus sakarus ar sabiedroto komandantūru. Tie viņai pavēstīja, ka Vācijas sadalīs un Mekslenburga būs krievu zonā, bet netālu, Šlezvīg Holšteinā ir latviešu bēgļu no-

metne, lai braucot uz turieni. Kas viņš bija, kur viņš tika pie smagās automašīnas, vairs neateros, bet mēs, cilvēku 20, bijām ceļā un Geestahti. Pie ceļam gulējām kādā šķūnī, tuvu pie autobāna. Tur bijām pāris dienas. Pa autobāni brauca armijas kolonas, un uzvarētāji meta prom garus cigarešu galus. Vīri gāja meklēt končikus un gādāt tabaku, un es, protams, līdzī. Tur bija arī karavīru novietnes. Viens otrs bija labsirdīgs un pat iedeva pa cigaretei, bet dažs nometa lielu končiku un tad, kad tu liecies, lai ņemtu, uzkāpa ar papēdi un sīki samina. Atradu ¼ pensu, un tanta man iemācīja: *I buy cigarette, I have English money* (es pirksū cigareti, man ir angļu nauda). Reiz gandrīz dabūju par ausi. Kā nu gāja, tā gāja, un jūnija sākumā iebrucām *Saules* nometnē.

Ceļš

Tad nu sākās mūsu emigrācija. Neskatoties, ka man bija pašam savs līgums, braucām kā ģimene. Vispirms caurbraucēju nometne Zēdorfā. Mans draugs, kurš izbrauca pirms manis, sūtīja man fotogrāfijas no Zēdorfas uz Ventorfu un uz aplokšnes aizmugures bija uzrakstījis savu adresi. Tā bija tieši tā baraka un tieši tā istaba, kur tagad dzīvojām mēs.

Tā kā es Ventorfā nebiju, tad pasts nāca atpakaļ sūtītājam, kur tagad dzīvoju es. Fotogrāfijas tomēr saņēmu. Gaidījām savu kārtu kuģim. Aiziet viens, aiziet otrs, bet mūsu vārds neparādās. Ejam jautāt – kādēļ.

Izrādās, ka man braukšanai uz Franciju izdots TTD (*Temporary Travel Document*), ko biju pazaudējis, bet kas pēc brauciena bija jānodod iestādēm atpakaļ. Labi, parakstu dokumentu, ka TTD pazudis, un ierēdņi saka, ka viss kārtībā, un mēs būsīm uz nākošā kuģa. Atkal nekā! Ejam uz biroju un paliekam vaļā mutēm – ierēdņi saka, ka mamma stāvoklī. 49 gadu vecumā?! Izrādās, ka mamma dokumentos uzrakstīts, ka viņa gaida dēlu. Kāds apzinīgs ierēdnis izdomājis, ka varētu būt arī meita un uzrakstījis, ka mamma stāvoklī.

Šoreiz bijām nākošā sarakstā un ceļā uz Itāliju. Mūsu grupā bija viens ļoti uzņēmīgs cilvēks, Maksis vārdā, kurš bija iemācījis 100 vārdus un frāzes itāļiski un, tikko pārbrucām robežu, mēģināja sarunāties ar itāļu pavadoņiem, bet ik pēc pāris vārdiem kaut kas pietrūka un atskanēja garš ēēēē, kamēr atrada nākošo vārdu. Maksis Austrālijā iemācījās lidot, nopirka lidmašīnu un Kvīnslāndē avārijā gāja bojā.

Pirmā piestātne bija kaut kur pie Adrijas jūras. Bija ļoti patīkama peldēšanās. Tad uz Aversu netālu no Neapoles. Ļoti aktīvs melnais tirgus pie nometnes vārtiem. Vietējiem ļoti lielā cieņā bija drēbes zaļā, amerikāņu armijas krāsā, un tie tirgojās ar augļiem. Nometnes policijas priekšnieks bija latvietis, un tā mums bija zināmas privilēģijas. Itāļi pārdeva zemesriekstus, kas saucās kikerīgi. Kopā ar poļu

lamu vārdu tas izklausījās jocīgi. Netālu no nometnes vārtiem bija taverna, kur vīri labprāt uzturējās. Tas bija ļoti romantiski, jo ja kāda zoss vai cālis sāka traucēt patronus, saimnieks to pārmeta pāri žogam. Nometnē ēdiens bija tipiski itāļisks, nūdeļi ar tomātiem un citiem dārzājiem. Laiks karsts, visi vienā lielā barakā. Gandrīz vienmēr kāds kaut kur spēlēja zolīti. Bija arī ekskursijas uz Neapoli, Kapri salu, Pompejiem; protams, vajadzēja naudu.

Varēja arī iet uz vietējo kino. Tur bijām nedēļas divas. Ļoti aktīvas bija arī skautu un gaidu organizācijas. It sevišķi viens lietuviešu vadītājs ar milzīgu akcentu. Viņš vienmēr gribēja, lai dzied *Mai Boņi is over ze ošen*.

Tad kādā jaukā dienā Neapoles ostā mūs gaidīja *US Army ship Marine Jumper*. Tas bija viens no armijas karavīru transporta kuģiem ar skeleta apkalpi un divstāvu gultiņām. Sievietes bija kuģa vienā galā, vīrieši – otrā. Tā kā apkalpe bija minimāla, visiem vajadzēja strādāt. Pieteicos virtuvē, un mani nozīmēja virtuvē, kur gatavoja ēdienu kuģa virsniekiem. Pēc vienuļā nometnes ēdienā tā bija paradīze. Virsnieki ēda to labāko, un mēs – labāko no labākā. Pirmo reizi mūžā redzēju kartupeļu mizojamo mašīnu, tikai – jo ilgāk iekšā, jo mazāki kartupeļi. Mans tēvs ar saviem draugiem strādāja pie krāsošanas. Kāds ungārs bija kārtībnieks un pēc deviņiem vakarā gribēja mani sūtīt gulēt. Atbildēju, ka man ir līgums, es esmu strādājošais un lai viņš tinās prom. Blakus virtuvei bija maizes ceptuve, kur arī strādāja kāds vācu izcelsmes amerikānis, ar kuru varēja sa-
prasties. Kā brīvprātīgais bija latvietis, kuru saucām par „Melno“. Vai latviešu beķeris prot tecināt šnabi? Protams! Cukurs ir? Cik tik vajaga. Milti? Tas pats. Kā ir ar katlu un caurulēm? Nebaidies. Un tā pēc nedēļas jūrā, kur dzeramais nav pieejams, visi beķeri un latvieši staigāja apkārt smaidīdami.

Līdz Ādenas līcim braucām kā pa dīķi, bet tikko iebrucām Indijas okeānā, pavisam citi vilņi.

It sevišķi sieviešu galā. Sievietes un bērni cieta visvairāk. Bija arī angļu valodas stundas, bet pirms tam zinību pārbaude, lai klases var sadalīt pēc spējām. Par lielu pārsteigumu ekspertiem no Polijas, es pārbaudi izturēju vislabāk. Katram braucējam izdalīja kuģa naudu \$5 apmērā. Nopirku vienu T–kreklu un par pārējo iegādājos cigaretes, kuras Sidnejā pārdevu un tiku pie pirmās naudas. Uz kuģa Aversā iesāktās zolīšu spēles turpinājās. Skaistā, saulainā 7. septembra rītā iebrucām Sidnejas ostā. Mūsu draugs „Melnais“, kuram visa bagātība bija portfelī, iemeta to ūdenī un teica, ka sāks visu no gala. Vēlāk viņam Sidnejā bija liela beķereja, bet kā saka: *lēni zirgi un ātras sievietes* viņam palīdzēja nomirt nabagam.

Juris Zemītis

Turpmāk vēl

Ceļvedis 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Turpinājums no 1. lpp.

kura esam pieraduši. Latvijā un citās parlamentārās valstīs mēdz būt viens likumdevējs, kurš gan ierosina, gan pieņem likumus, un kurā vairākuma atbalsts ir nepieciešams izpildvaras darbam. Eiropas Savienībā likumdevēja funkcijas ir sadalītas starp trim institūcijām – Eiropas Komisiju, Eiropadomi un Eiropas Parlamentu, bet bez EP vairākuma atbalsta nav iespējams pieņemt jaunus visai ES saistošus likumus.

Likumdošanas jomā Eiropas Komisija, kura līdzinās ES izpildvarai, ir vienlaikus arī vienīgā institūcija, kurai ir tiesības ierosināt jaunus likumus. Savukārt likumiem ir jāgūst atbalsts gan Eiropadomē, kurā pārstāvētas dalībvalstu valdības, un Eiropas Parlamentā, kurā tieši pārstāvēti ES pilsoņi, un abas šīs institūcijas bieži vien koriģē Eiropas Komisijas sākotnējos priekšlikumus.

Eiropas Parlaments arī apstiprina Eiropadomes nominēto Eiropas Komisijas prezidentu un pēc tam jaunā prezidenta nominēto komisiju, kurā ir viens komisārs no katras dalībvalsts. Eiropas Parlamentam ir arī tiesības atcelt Eiropas Komisiju. Tomēr atšķirībā no tipiskas parlamentāras valsts, ES izpildvarai – Komisijai – nav nepieciešams stabilas parlamentārās koalīcijas atbalsts, un balsojumos par konkrētām likumdošanas iniciatīvām vairākumu var nodrošināt dažādu politisko spēku konfigurācijas.

Lai gan Eiropā nav izveidojušās visu ES aptverošas partijas, parlamentā ievēlēto deputātu vairākums iesaitās kādā „politiskā grupā“, kuras līdzinās frakcijām Latvijās Saeimā. Šobrīd EP ir septiņas politiskās grupas, bet to skaits var arī mainīties atkarībā no parlamentā pārstāvēto nacionālo partiju spējām un vēlmes sadarboties. Ja Latvijas eiroparlamentārieši efektīvi izmanto līdzdalību politikajās grupās un spēj veidot šo grupu kopējo viedokli, viņi var virot savu ietekmi uz EP pieņemtajiem lēmumiem.

Šobrīd EP ir 705 deputāti, bet parlamentā, ko vēlēš šogad, būs vairāk – 720 deputāti, un Latvijas pārstāvniecība pieaugs no astoņiem līdz deviņiem eiroparlamentāriešiem.

Interesants fakts: EP ir otrs lielākais parlaments pasaulē, vairāk deputātu ir tikai Indijas likumdevējā.

Kas ir svarīgākie priekšvēlēšanu jautājumi?

Karš. Pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī, Latvijas sabiedrībā un politikajā vidē drošības jautājumi ir pastāvīgi ieņemusi pirmo vietu. Tas nepārprotami atspoguļojas arī *Eurobarometer* veiktajā aptaujā, kurā Latvijas vēlētajiem svarīgākā prioritāte ir ES aizsardzība

un drošība.

Pirms 2022. gada aizsardzības jautājumi nebija ES redzes lokā, taču tagad ES kļuvusi par vienu no galvenajiem Ukrainas atbalstītājiem, un Savienības amatpersonas aktīvi domā par veidiem, kā izmantot ES institūcijas un finanses, lai stiprinātu Eiropas aizsardzības spējas.

Vide. Visas Eiropas mērogā viens no svarīgākajiem jautājumiem nākamā Eiropas Parlamenta dienas kārtībā būs esošās Eiropas Komisijas jau 2019. gadā prezentētais „Zaļais kurss“ („*The European Green Deal*“), kura mērķis ir līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas līdz 55% no 1990. gada līmeņa un nodrošināt, lai ES līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitralitāti, tātad panākt, lai ES nerada vairāk siltumnīcefekta gāzu emisijas nekā tā spēj no atmosfēras izņemt.

Pēdējos mēnešos vairākās ES valstīs „Zaļā kursa“ prasītās pārmaiņas izsaukušas zemnieku protestus, un „Zaļā kursa“ ieviešana būs viens no strīdīgākajiem jautājumiem arī nākamajā EP sasaukumā.

Ar retiem izņēmumiem Latvijas partijas savās programmās sakās atbalstīt „Zaļo kursu“, bet būtībā uzskata, ka tā ieviešana nedrīkst kļūt par papildu slogu Latvijas uzņēmējiem un patērētājiem. Dzīvē tas visdrīzāk nozīmē „Zaļā kursa“ prasību mīkstināšanu. Sekojošajā apskatā īpaši pievērsīsimies „Zaļajam kursam“ tikai gadījumos, ja kādas partijas programma nozīmīgi atšķiras no šīs vispārējās nostājas.

Skaisti vārdi. Eiropas Savienības struktūra ir sarežģīta un daudzi vēlētaji tajā labi neorientējas. Tāpēc nav pārsteigums, ka daudzu Latvijas partiju oficiālajās priekšvēlēšanu programmās parādās solījumi par lietām, kuras nemaz nav Eiropas Parlamenta kompetencē. „Vērtēsim kritiski visus tos solījumus“, nesen intervijā teica Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs. „Pensijas Eiropas parlaments neceļ Latvijā [un] ceļu no viena novada centra uz otru asfaltēs Latvijas valdība vai pašvaldība.“ Tāpēc viņš aicināja vēlētajus pievērst uzmanību tām lietām, kuras Latvijas eiroparlamentārieši varēs ietekmēt, piemēram, sankcijas pret Krieviju, drošības stiprināšanu un ES nākamo budžetu, no kura Latvija saņems naudu ekonomiskās attīstības veicināšanai.

Vairāk par kandidātu teiktā atbilstību faktiem varat uzzināt šajā fakta pārbaudes vietnē: <https://rebaltica.lv/2024/03/ko-runa-kandidats/>

Pauls Raudseps.

FOTO no Paula Raudsepa personīgā arhīva

Īsi par katru sarakstu

Vēlēšanās pieteikušies 16 saraksti, kuros iekļauts 271 kandidāts, turklāt Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) mājas lapā atrodama arī katra saraksta oficiālā programma, kura var būt līdz pat 10 000 rakstu zīmes gara. (Salīdzinājumam – Saeimas vēlēšanās iesniegtās programmas maksimālais apjoms ir tikai 4000 rakstu zīmes).

Detalizēti izanalizēt gan kandidātu personības, gan programmu nianšes šādā apskatā nav iespējams, tāpēc šeit kompaktā tekstā varēsim izcelt tikai pašu zīmīgāko.

Taču vienam jautājumam pievērsīsim īpašu uzmanību.

Sarakstu programmās atrodamas ļoti atšķirīgas pieejas Eiropas aizsardzībai un palīdzībai Ukrainai. Dažas partijas izvērsti un detalizēti izklāsta savus plānus, velta nozīmīgu programmas daļu priekšlikumiem Eiropas aizsardzības spēju stiprināšanai un Ukrainas atbalstam, skaidri pasaka, ka Krievija ir agresorvalsts un Ukrainai karā jāuzvar. Nav šaubu, ka šādu sarakstu pārstāvji apņēmīgi strādās, lai atbalstītu Ukrainu un stiprinātu Eiropas drošību, pat ja kādās nianšēs viņu priekšlikumi atšķiras no citiem sarakstiem. Savukārt ir saraksti, kuru programmās šiem jautājumiem nav pievērsta nekāda uzmanība. Tie izvērstā nosaukt Krieviju par agresoru un visdrīzāk arī neuzskata centienus pretoties tās agresijai par prioritāti. Tāpēc apskatā raksturosim katra saraksta nostāju šajā vitālī svarīgajā jautājumā.

Apskatā arī pieminēsim, ja saraksts sevi saista ar kādu konkrētu Eiropas Parlamenta politisko grupu.

Saraksti sarindoti CVK izlozēto numuru kārtībā.

Ar pilnu informāciju par katra saraksta kandidātiem un programmu var iepazīties CVK mājas lapā: <https://epv2024.cvk.lv/kandidatu-saraksti>

1. Saskaņa sociāldemokrātiska partija

Saraksta līderis ir Nils Ušakovs, kuru pirmo reizi ievēlēja EP 2019. gadā

Turpinājums 13. lpp.

Ceļvedis 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Turpinājums no 12. lpp.

pēc tam, kad viņš desmit gadus bija Rīgas mērs. Otrā vietā ir Olga Petkeviča, kura pēdējā gada laikā aktīvi organizēja palīdzību Krievijas pilsoņiem, kam draud izraidīšana no Latvijas par latviešu valodas nezināšanu. Programmā uzsvērti sociālie jautājumi: ES „ir vienīgais minimālas ekonomiskās un sociālās labklājības un cilvēktiesību ieviešanas garants Latvijā.“ Vienlaikus izceļ „krievu valodā runājošās minoritātes piederības Latvijai un Eiropai atzīšanu un tiesību ieviešanu.“

Karš un drošība: Atbalsta mērķi „ātri un efektīvi izbeigt Krievijas karu pret Ukrainu“, bet nav konkrētu priekšlikumu.

Politiskā grupa: Sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa, otrā lielākā šajā EP sasaukumā. Tai pieder arī Vācijas sociāldemokrāti un citas līdzīgas partijas. Vairāk šeit: <https://www.socialistsanddemocrats.eu/>

2. JKP Jaunā konservatīvā partija

Saraksta līderis ir bijušais satiksmes ministrs Tālis Linkaits, otrajā vietā ir dzejniece Liāna Langa, kas pazīstama kā cīnītāja par „*atkrīviskošanu*“, bet trešajā vietā bijušais labklājības ministrs Gatis Eglītis, kurš savulaik strādājis Eiropas Komisijā. Programmā bez aplinkiem pateikts, ka ir „laiks piebremzēt zaļo kursu“, kā konkrēts piemērs minēta iespēja saglabāt izmantošanai vecākas, tādas videi mazāk draudzīgas automašīnas. Pievērs uzmanību transporta, tajā skaitā dzelzceļa infrastruktūras attīstībai.

Karš un drošība: Daži teikumi par militārās rūpniecības stimulēšanu un Krievijas agresijas Ukrainā ierobežošanu.

3. Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!“ – „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK“

Saraksta līderis Roberts Zīle bijis Eiropas Parlamenta deputāts kopš 2004. gada un šajā sasaukumā kā savas politiskās grupas pārstāvis kļuva arī par parlamenta viceprezidentu. Otrā vietā sarakstā ir bijusī aizsardzības ministre Ināra Mūrniece, trešajā – Saeimas ārlietu komisijas priekšsēdētājs Rihards Kols. Programmā sevišķs uzsvars likts uz migrācijas ierobežošanu. Lai gan Ungārijas līdera Orbāna vērsšanās pret tiesiskumu un draudzēšanās ar Putinu izsaukusi daudz Eiropiešu nosodījumu, NA „stingri iestājas pret ieceri mainīt ES pamatlīgumus, kas varētu izolēt „nepaklausīgās“ dalībvalstis no kopīgo lēmumu pieņemšanas“.

Karš un drošība: „Jādara viss iespējamais, lai atbalstītu Ukrainu cīņā pret Krievijas okupācijas spēkiem, un jāpalīdz Ukrainai kļūt par ES un NATO dalībvalsti.“ Uzsvē NATO kā

Eiropas galveno drošības garantu, bet atbalsta ES militārās rūpniecības stiprināšanu.

Politiskā grupa: Eiropas Konservatīvo un reformistu grupa, kurā darbojas arī Polijas partija *Likums un taisnīgums (PiS)* un Itālijas premjerministres Meloni *Itālijas brāļi*. Vairāk šeit: <https://www.ecrgroup.eu/>

4. Latvija pirmajā vietā

Saraksta līderis ir Saeimas deputāts un bijušais premjerministrs Vilis Krištopans, otrajā vietā ir Saeimas deputāte Linda Liepiņa, bet trešajā – Saeimas deputāts un Aināra Šlesera dēls Ričards Šlesers. Lai gan šādi jautājumi nav Eiropas Savienības kompetencē, programmas galvenais uzsvērs ir uz „tradicionālām vērtībām“ un „ģimenēm, kuras veido māte un tēvs“. Latvijas drošību partija cer stiprināt ar ārvalstu investīcijām nekustamo īpašumu attīstības projektos. Programmas pirmais punkts ir „Balso par Šlesera komandu!“, un tekstā 69 no 85 teikumiem beidzas ar izsaukuma zīmi.

Karš un drošība: Programmā nav pieminēta ne Ukraina, ne Krievija.

5. Latvijas attīstībai

Saraksta līderis ir politologs, 2019. gadā ievēlētais Eiropas Parlamenta deputāts Ivars Ijabs, otrajā vietā Artis Pabriks, kurš bijis gan ārlietu, gan aizsardzības ministrs, bet trešajā – Vjačeslavs Dombrovskis, kas bijis gan izglītības, gan ekonomikas ministrs. Prasa ierobežot atsevišķu dalībvalstu veto tiesības pār ES lēmumiem un saistīt ES naudas piešķirumus ar tiesiskumu un demokrātiju dalībvalstīs. Vēlas ierobežot ekonomisko atkarību no Ķīnas un citām autokrātiskām valstīm.

Karš un drošība: Programmas sākumā pateikts, ka ES jāklūst par īstu drošības un aizsardzības savienību un Ukrainai jāuzvar Krievija un jāpievienojas ES.

Politiskā grupa: *Renew Europe* frakcija, kuras redzami pārstāvji ir Francijas prezidents Emanuels Makrons un Igaunijas premjerministre Kaja Kallasa. Vairāk šeit: <https://www.reneweuropengroup.eu/>

6. Centra partija

Saraksta līderi Inna Djeri un Mirosļavs Mitrofanovs ir ievēlēti Rīgas domē no Latvijas Krievu savienības (LKS), bet trešajā vietā ir viens no Latvijas redzamākajiem eiroskeptiķiem Normunds Grostiņš. Saraksts sola Eiropas Parlamentā turpināt LKS līderes Tatjanas Ždanokas darbu, „lai aizsargātu mazākumtautību un nepilsoņu tiesības, cīnītos pret neonacisma uzplaukumu“. Ždanokas sadarbība ar Krievijas izlūkdienestiem nesena atklāta nopludinātos epastos. Centra partija gribot panākt, ka krievu valoda kļūst par vienu no oficiālajām ES valodām.

Karš un drošība: Krievijas uzbrukumā Ukrainai vaino Rietumus, kuri „pieļāva katastrofālu kļūdu, atsakoties no kolektīvās drošības telpas izveides Eiropā pēc Aukstā kara beigām“.

7. Apvienība Jaunlatvieši

Saraksta pirmais numurs bijušais diplomāts Rūdolfs Brēmanis šobrīd tiek tiesāts par naudas izkrāpšanu un piesavināšanos. Otrais numurs Glorija Grevcova zaudēja Saeimas deputātes mandātu, kad viņu notiesāja par nepatiesu ziņu sniegšanu Centrālajai vēlēšanu komisijai. Tagad pret Grevcovu celta apsūdzība par kara noziegumu attaisnošanu saistībā ar ierakstu *TikTok*, kurā viņa nosauca Okupācijas muzejā stāstīto par „izdomātu vēsturi“. Kā galveno uzdevumu saraksts izvirza runāšanu no Eiropas Parlamenta tribīnes par Latvijas problēmām.

Karš un drošība: Programmā vispār nav pieminēta Krievijas agresija pret Ukrainu.

8. Apvienotais saraksts – Latvijas Zaļā partija, Latvijas Reģionu Apvienība, Liepājas partija.

Saraksta galvgalī ir Reinis Pozņaks, kurš uzsāka akciju *Tvitera konvojs*, lai Ukrainas bruņotajiem spēkiem nogādātu ziedotas automašīnas. Otrajā vietā ir Latgales aktīvists Juris

Ceļvedis 2024. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Turpinājums no 13. lpp.

Viļums, trešajā – bijušais aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis. Programmā gandrīz visi punkti saistīti ar drošības stiprināšanu. Jāpatur ES stratēģiskā autonomija mikročipu ražošanā, jāmaina banku politika par labu militārajai industrijai, jāpielāgo transporta, enerģētikas, veselības aizsardzības infrastruktūra, lai nodrošinātu to darbību arī krīzes situācijās.

Karš un drošība: Plaši apskata veidus, kā stiprināt ES aizsardzības līnijas pret Krieviju, bet programma neizklāsta plānus, kā palīdzēt Ukrainai.

9. Progresīvie

Saraksta līdere ir bijusī Eiropas Latviešu apvienības vadītāja Elīna Pinto, otrajā vietā ir bijušais Rīgas mērs Mārtiņš Staķis, trešajā – Rīgas domes deputāte Justīne Panteļejeva. Atbalsta straujāku „Zaļā kursa” ieviešanu – ES „jāsasniedz klimatneitralitāte līdz 2040. gadam”. Ungārijas prokremliskās valdības rīcība pierādot, ka jāmazina dalībvalstu iespējas ar veto bloķēt ES kopējos lēmumus. Iestājas par laulību vienlīdzību visā ES. Vēlas palielināt ES budžetu, ieviešot un paplašinot tādu ES nodokļus kā finanšu transakcijas nodokli vai nodokli nepārstrādātiem plastmasas atkritumiem.

Karš un drošība: „ES jāsniedz Ukrainai viss nepieciešamais politiskais, militārais un humānais atbalsts.” „Nepieciešama ciešāka ES integrācija drošības jomā.”

Politiskā grupa: Eiropas Zaļā partija, starp kuras redzamākajiem pārstāvjiem ir Vācijas ārlietu ministre Annalēna Bērboka. Vairāk šeit: <https://www.greens-efa.eu/en/>

10. Politiskā partija Tautas varas spēks

Saraksta līderis Valentīns Jeremejevs bija viens no aktīvākajiem protestētājiem pret valdības politiku pandēmijas laikā, 2020. gadā viņu aizturēja par viltus ziņu izplatīšanu par Covid-19. Otrais sarakstā ir Aivars Smans, kurš savulaik notiesāts par pasu viltošanu un sociālos aktīvi izplata vēstis par karu Ukrainā, kuras saskan ar prokremliskiem naratīviem. Programma balstās apgalvojumā, ka Latvija līdz šim nav guvusi nekādu labumu no ES. Pārstāvot konservatīvas vērtības.

Karš un drošība: Programmā nav pieminēta ne Krievija, ne Ukraina. „Militārie draudi un ekonomiskā nestabilitāte nav likvidējama ar bruņošanu.”

11. Kustība Par

Saraksta pirmajā vietā ir Ukrainas un Beļģijas dubultpilsonē Ivanna Volchij, politiskās grupas *Renew Europe* projektu vadītāja Eiropas Parlamentā. Otrajā vietā – Līda Curika, stratēģisko komunikāciju un dezinformācijas

apkaršanas eksperte. Trešajā – Inese Voika, kas bijusi Saeimas deputāte un vadījusi pretkorupcijas organizāciju *Delna*. Iestājas par ciešāku ES sadarbību aizsardzības, veselības, izglītības un labklājības jomā. Atbalsta klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam. „Šajās vēlēšanās mums ir jānosargā rīcībbspējīgs Eiropas Parlaments, kurā proeuropeiskie spēki spēj neitralizēt radikālus, populistus un putinistus.”

Karš un drošība: „Ukrainas uzvara un pievienošanās ES un NATO ir Latvijas drošības atslēga.” Programmā izversts priekšlikumu klāsts, kā šo mērķi panākt.

Politiskā grupa: *Renew Europe* frakcija, kuras redzami pārstāvji ir Francijas prezidents Makrons un Igaunijas premjerministre Kaja Kallasa. Vairāk šeit: <https://www.reneweuropengroup.eu/>

12. Suverēnā vara

Saraksta līderes Jūlija Stepaņenko un Ļubova Švecova pēc ievēlēšanas 13. Saeimā no *Šaskaņas* saraksta pieslēās Aināra Šlesera veidotajai partijai *Latvija pirmajā vietā*, bet no tās tika izslēgtas pēc tam, kad nepievienojās partijai izteiktajam nosodījumam Krievijas agresijai pret Ukrainu. Stepaņenko līdzšinējās politiskās darbības un arī saraksta programmas centrā ir nostāja, ka „tradicionālajai ģimenei ir jābūt prioritārai pāri jebkuras citas grupas vai valsts interesēm”.

Karš un drošība: Programmā nepiemin ne Krieviju, ne Ukrainu, un aicina nevis bruņoties, bet konfliktus atrisināt ar diplomātiju.

13. Tauta. Zeme. Valstiskums.

Saraksta līderis ir Saeimas deputāts Aleksandrs Kiršteins, kuru izslēdza no Nacionālās apvienības frakcijas pēc viņa piedalīšanos Ķīnas valdības apmaksātā braucienā uz Ķīnu. Programmā uzsvērts, ka mērķis sasniegt klimatneitralitāti līdz 2050. gadam ir nereāls. Saraksts atbalsta kodolenerģijas attīstību, ir pret vēja enerģijas izmantošanu.

Karš un drošība: Jāturpina atbalsts Ukrainas pretgaisa aizsardzībai, jāizvērs diplomātiskās konsultācijas ar ASV, Indiju, Ķīnu un Turciju. Nepiemin Krieviju un tās agresiju.

Politiskā grupa: Par sadarbības partneriem uzskata gan Eiropas Konservatīvo un reformistu grupu (<https://ecrgroup.eu/>), gan Identitātes un demokrātijas grupu (<https://www.idgroup.eu/>). Tajā ietilpst *Alternative für Deutschland*, kuru Vācijas iekšējās drošības dienests vērtē kā draudu demokrātijai, un ar to saistīta arī Francijas vairākkārtējā prezidenta amata kandidāte Marina Lepēna.

14. Zaļo un Zemnieku savienība

Saraksta līderis Harijs Rokpelnis ir ZZS Saeimas frakcijas priekšsēdētājs, kandidē arī divi valdības locekļi –

labklājības ministrs Uldis Augulis un zemkopības ministrs Armands Krauze. Programmā izcelta lauksaimnieku interešu pārstāvība, uzsvērta nepieciešamība palielināt ES atbalstu lauksaimniecībai un pielāgot to vietējām vajadzībām. ES valstīm „jāizstrādā vienoti kritēriji sezonālo darbinieku pieņemšanai”. Saraksts aizstāv „katras ES dalībvalsts nacionālās pašnoteikšanās tiesības”.

Karš un drošība: Atbalsts Ukrainai ir būtisks Eiropas drošības kontekstā. Jāveido vienota Eiropas militārā organizācija, lai stiprinātu aizsardzības spējas. Jābūt skaidrai nostājai par preču importu un tranzītu no agresorvalstīm.

15. Jaunā Vienotība

Saraksta līderis ir bijušais Latvijas premjerministrs, tagad Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieks Valdis Dombrovskis. Otrajā vietā ir bijušais premjerministrs Arturs Krišjānis Kariņš, kurš neseno atkāpās no ārlietu ministra amata saistībā ar pārmetumiem par speciālo avioreisu izmantošanu. Trešajā vietā ir ilggadējā EP deputāte, viena no Latvijas Tautas frontes izveidotājiem Sandra Kalniete. Programmā uzsvērta ES naudas piesaiste Latvijas attīstībai un ES ekonomiskās drošības stiprināšana, novēršot stratēģisko atkarību no nedraudzīgām valstīm. „Brīvība, demokrātija un likuma vara ir galvenie vērtību stūrakmeņi, uz kā balstās ES. Tieši šajās vērtībās balstās arī Latvijas nākotne.”

Karš un drošība: Krievija ir militārs apdraudējums, tāpēc jāattīsta militārā rūpniecība, jāsniedz visa veida atbalsts Ukrainai, kas ir „ieguldījums Latvijas un visas ES drošībā”. Atbalsta Ukrainas virzību uz dalību ES.

Politiskā grupa: Eiropas Tautas partijas grupa, šobrīd lielākā Eiropas Parlamentā. Pašreizējā Eiropas Komisijas prezidente Urzula fon der Leiena ir no šīs politiskās „ģimenes”. Vairāk šeit: <https://www.eppgroup.eu/>

16. Politiskā partija Stabilitātei!

Sarakstā nav plašāk pazīstamu kandidātu, tas ir arī jaunākais no visiem iesniegtajiem – kandidātu vidējais vecums ir 35,5 gadi. Vienīgais saraksts, kura programmā iekļauti mājieni par vēlmi izstāties no Eiropas Savienības. ES politika esot „praktiski nesavienojama ar valsts attīstību un plaukstošu nākotni”. Ja tā nemainās, nepieciešama „nopietna jautājuma izvērtēšana par iespēju palikt Savienībā.”

Karš un drošība: Uzskata, ka sankcijas pret Krieviju nav devušas rezultātu, tāpēc jāuzsāk sarunas par „izdevīgu sadarbību”, tajā skaitā par lētu energoresursu iegādi. Nenosoda Krievijas agresiju, nepiemin Ukrainu.

Pauls Raudseps

Pauls Raudseps ir viens no Latvijas vadošajiem žurnālistiem. Dzimis ASV, viņš piedalījās laikraksta „Diena” dibināšanā, bet pēdējos 14 gadus strādā žurnālā „Ir”.

Eiropas Savienības ... iespējas Turpinājums no 1. lpp.

labklājību. Jaunieši iesaistās dažādos sadarbības projektos, tiek pilnveidoti iedzīvotājiem nepieciešamie pakalpojumi. Novads attīstās – tas redzams pilsētvides projektos, kā arī apmeklējot Gulbenes novada uzņēmējus un klausoties viņu nākotnes plānos,“ pēc darba vizītes Gulbenes novadā atzina Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs.

Gulbenes novada bibliotēkā Valsts

prezidents iepazīnās ar tur pieejamo krājumu un pakalpojumiem, tikās ar darbiniekiem, kā arī viesojās Europe Direct informatīvajā centrā, kur nobalsoja par savām svarīgākajām Eiropas Savienības (ES) vērtībām. Europe Direct informatīvais centrs nodrošina iedzīvotājiem viegli pieejamu informāciju par ES darbības jomām.

Vēlāk sociālajā aprūpes centrā *Jaungulbenes Alejas* Valsts prezidents E. Rinkēvičs tikās ar senioriem, centra darbiniekiem un ārstiem, kā arī ie-

lūkojās mūzikas terapijas un sociālās rehabilitācijas nodarbībās.

Lizuma pagastā Valsts prezidents iepazīnās ar vadošā masīvkoka mēbeļu ražošanas uzņēmuma Latvijā *SIA Avoti* un dārzu audzēšanas un pārstrādes uzņēmuma *SIA Dimdiņi* darbību.

Darba vizītes noslēgumā Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs tikās ar Gulbenes novada iedzīvotājiem, atbildot uz viņiem aktuālajiem jautājumiem, kā arī sniedza interviju vietējam laikrakstam. **Latvijas Valsts prezidenta kanceleja**

Datumi

Vārda dienas, dzimšanas dienas un zīmīgi notikumi

21. maijs

Akvelīna, Ernestīne, Ingmārs

1879. Sakas grīvā izbūvētā Pāvilosta ieguva pilsētas tiesības. Pilsētu dibināja vācu barons Oto Fridrihs fon Lilienfelds, nosaucot to sava brāļa Kurzemes gubernatora Paula Lilienfelda vārdā par *Paulshafen*.

1919. laikrakstā *Cīņa* publicēts saraksts par ielu un sabiedrisko vietu pārdēvēšanu. Lielā Lēģera iela – Cīņas iela, Lielā Altonovas – Spartaka, Arkādijas parks – Spartaka dārzs, Igaņu biedrības zāle – Spartaka zāle. Minēts, ka Nikolaja iela kļuvusi par Internacionāles ielu, Jēzus baznīcas iela – Bezdievju iela, Bīskapa un Mazā Bīskapa iela attiecīgi Darvina un Maza Darvina iela.

1942. latviešu peldētājs Austrālijā, olimpiskā zelta medaļa ieguvējs Jānis Konrads.

1959. sabiedriska darbiniece Austrālijā Irēne Ziedare.

1959. Latvijas basketbola funkcionārs, policijas ģenerālis Valdis Voins.

22. maijs

Emīlija, kalendārā neierakstīto vārdu diena

1559. Gothardu Ketleru ievēlēja par Livonijas ordeņa mestru. Viņam bija lemts būt pēdējam šajā amatā – lai gūtu aizsardzību pret Krieviju, Livonija drīz padēvēs Polijai, un Ketlers kļuva par pirmo jaundibinātās Kurzemes un Zemgales hercogistes valdnieku.

1914. Latvijā dzimis ASV matemātiķis Lipmans Berss (Lipman Bers).

1919. Rīgu ieņēma vācu landesvēra vienības, lielniekus un Stučkas valdību padzenot no Rīgas. Landesvēristu uzsāktais *baltais terors* prasīja ap 3000 cilvēku dzīvību. Lielākoties upuri bija latvieši, kurus uzskatīja par lielnieku piekritējiem vai atbalstītājiem.

1944. PSRS likvidē Kominternu.

1974. filoloģe un diplomāte, Polijas vēstniece Latvijā (kopš 2018.g.), Monika Mihališina (Michaliszyn).

1999. notiek pirmais Sēlijas kongress un tā laikā Sunākstes baznīcā iesvēta Sēlijas karogu.

23. maijs

Leokādija, Leontīne, Ligija, Lonija

1834. arhitekts Jānis Frīdrihs Baumanis. Projektējis vairāk nekā 150 ēku, kā arī estrādes pirmajiem trim Latviešu dziesmu svētkiem. Viņa vārdā nosaukts laukums pie Rīgas apgabaltiesas.

1884. rakstnieks Jānis Kārstenis.

1919. Baloža brigāde iesoļo Rīgā.

24. maijs

Ilvija, Marlēna, Ziedone

1909. latviešu rakstnieks un literatūrzinātnieks Jānis Niedre, kuram pēc 1940. gada bija iedalīta jaunās *latviešu padomju literatūras* veidotāja loma.

1949. PSRS beidza 11 mēnešu Berlīnes blokādi.

1984. Latvijas politiķis Ēriks Dauksts. 1991. Sidnejas Latviešu vīru kora diriģents, sabiedriska darbinieks Austrālijā Ivars Štubis.

25. maijs

Anšlavs, Junora

1920. Sidnejas Latviešu biedrības sestdienas skolas ilggadīgā vadītāja Lidija Budule.

1949. kuģis *SS Oxfordshire* ar 672 pasažieriem, to starpā daudziem latviešiem, ierodas Adelaidē. 1914. gadā *Oxfordshire* bija pārtaisīta no luksusa kuģa 276 pasažieriem (tikai pirmās klases) par pirmo britu armijas hospitāļa kuģi un piedalījās Gallipoli desantā, rūpējoties par ievainotiem Austrālijas un Jaunzēlandes zaldātiem. Otrā pasaules karā tas atkal kalpoja par hospitāļu kuģi. No 1951.–1957.g. *Oxfordshire* piederēja Pakistānas Pan-Islamic Steamship Co., un, pārdēvēta par *Safina-E-Arab*, tā veda musulmaņu svēcēļotājus uz Džedas ostu Saūdu Arābijā.

2002. Igaunijā notika Eiropvīzijas dziesmu konkurss, kurā uzvarēja Marija Naumova no Latvijas.

26. maijs

Eduards, Edvards, Varis, Edvarts

1909. no Krievu-Baltijas vagonrūpniecības konveijera Rīgā, Valmieras ielā noripoja pirmais *Russo-Balt* automobilis. Pirmo reizi Krievijas impērijā sākās automašīnu sērijveida ražošana.

27. maijs

Dzidra, Dzidris, Gunita, Loreta

1884. latviešu aktieris un tulkotājs Edvards Jansons.

1889. aktieris, režisors, skatuves mākslas pedagogs Ernests Feldmanis. ■

Sarīkojumi, draudzes ziņas un ziņojumi

Adelaidē

Ceturtdienās no plkst. 19.00 – 20.00 SEBI-FM 103.1MHz raidījumi latviešu valodā; tiešraide internetā: www.5ebi.com.au

Ceturtdien, 16. maijā, plkst.10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu valodā) un pēc tam ēdīsīm pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tālr. 8172 0820).

Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Sestdien, 18. maijā, plkst. 14.00 *Tālavas* Lielajā zālē (pie galdiem) Ielūgums – jubileja – Svinēsīm kopā! Dziedāsim savas mīļākās dziesmas un sveiksīm diriģenti/vadītāju Lilitu Danke 20 gadu jubilejā, vadot jaukto kori *Dziesmu laiva*. Kafijas galds, loterija. Biļetes: www.trybooking.com/CPTMI

Trešdien, 22. maijā, plkst. 10.30 dosīmes sēņot Kuitpo mežā un baudīsim

garšīgas pusdienas Hahndorfā. Izbraukums no ALB nama. Lūdzam pieteikties iepriekš LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820) līdz 16. maijā. Maksa par autobusu \$9; ALB LAIMAS klientiem \$7.

Ceturtdien, 23. maijā, plkst. 10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu valodā) un pēc tam ēdīsīm pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820).

Turpinājums 16. lpp.

Sarīkojumi

Turpinājums no 15. lpp.

Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Sestdien, 25. maijā, plkst. 11.00 ALB namā notiks pavārmākas klase. Aija Windsor demonstrēs kā pagatavot pildītās pankūkas; šoreiz pildījumam izmantos vaigi lasītās sēnes – rudmieses! Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Otrdien, 28. maijā, no plkst. 10.00 līdz 12.00, ALB namā mākslas grupa vadīs Sandra Lange. Nodarbības var piedalīties bez priekšzināšanām. Visi laipni aicināti. Dalības maksa \$16, LAIMAS klientiem \$7.

Trešdien, 29. maijā, plkst. 10.30 ALB namā spēlēsīm novusu un pēc tam ēdīsīm siltas pusdienas. Laipni aicināti arī iesācēji, kas vēlas iemācīties spēlēt. Dalības maksa \$12; LAIMAS klientiem \$7. Pieteikties LAIMAS birojā līdz 23. maijam (tāl. 8172 0820)

Ceturtdien, 30. maijā, plkst. 10.00 spēlēsīm *Scrabble* (latviešu un angļu valodā) un pēc tam ēdīsīm pusdienas. Lūdzam pieteikties LAIMAS birojā (tāl. 8172 0820). Dalības maksa \$12, LAIMAS klientiem \$7.

Piektdien, 31. maijā, plkst. 18.00 rudens pēdējā Laimīgā stunda *Tālavas* kafējnīcā. Būs marsālas cālis ar piedevām, \$15. Saldā ēdienā saldējums ar ogu ķīseli, \$3. Nepieciešams pieteikties līdz 24. maijam, zvanot vai nosūtīt īsziņu Rudīte 0411068486, un ja ir kādas īpašas diētiskas prasības, lūdzam tos pie reizes arī pieteikt. Atspirdzinājumi par draudzīgām cenām!

Adelaides Sv. Pētera draudze

Svētdien, 2. jūnijā, plkst. 11.00 2. svētdiena pēc Vasarsvētkiem – dievkalpojums ar dievgaldu. Dievkalpojumu vadīs Helga Jansone. Ja kāds vēlas, ka prāveste apciemot mājās, aprūpes mājā, vai slimnīcā, kamēr viņa ir Adelaidē, tad lai sazinās ar viņu tieši, zvanot uz tālruni mob. 0497 839 083.

Brisbanē

Sestdien, 18. maijā, Danču pēcpusdiena Latviešu namā **ATCELTA**.

Svētdien, 26. maijā, plkst. 16.00 līdz 19.00 Ukrainas atbalstu pasākums Ukrainas klubā, 47 Galsworthy St, Holland Park West. Biļetes <https://www.eventbrite.com/e/stand-with-ukraine-cultural-fundraising-event-tickets-885296203777>

Sestdien, 1. jūn., plkst. 13.00 dievkalpojums ar dievgaldu Nācaretes baznīcā. Kalpos māc. Kolvins Makfersons.

Kvīnslandes latv. ev. lut. draudze**Goldkostā**

Otrdien, 21. maijā, plkst. 11.30 līdz 13.30 tikšanās Broadbeach Library.

Katra mēneša pirmajā otrdienā, plkst. 15.00 Zoom tikšanās neklātienē. Zoom saite saņemama no elgachat@gmail.com.

elgachat@gmail.com.

Kanberā

Katru otrdienas vakaru no plkst. 17.30, tikšanās Poļu kluba telpās, 38 David St., Turner, kur notiek latviešu skola, tautas deju mēģinājumi un patērēšana pie alus kausa vai vīna glāzes, vai arī pie kafijas vai tējas krūzes. Būs izņēmumu reizes, kad klubs būs ciet un tikšanās nenotiks. Ja vēlaties iepriekš sazināties, lūdz, zvaniet Ivetai Leitasei 0402 054 854 vai Mārim Neimanim 0481 099 880.

Melburnā

3ZZZ 92.3 FM Latviešu raidījumi ceturtdienās no plkst. 12.00 – 13.00.

Sestdien, 18. maijā, plkst. 9.00 Melburnas Daugavas Vanagu Novusa turnīrs DV mītnē.

Svētdien, 19. maijā, plkst. 9.00 Melburnas Daugavas Vanagu Novusa turnīrs DV mītnē.

Līdz ceturtdienai, 23. maijam, galerijā 541 Chapel St, South Yarra, Melburnā skatāma Lynda Sterns gleznu izstāde *Emovere*. No pirmdienas līdz piektdienai plkst. 9.30-17.30, sestdien no plkst. 11 līdz plkst. 15.00.

Piektdien, 24. maijā un **sestdien, 25. maijā** Latvijas vēstniecības pārvietojamās pasu darbstacijas izbraukums Melburnas Latviešu namā. Pieteikšanās līdz 15. maijā, pierakstoties elektroniskajā pierakstu sistēmā šeit: <https://pieraksts.mfa.gov.lv/lv/australija-izbraukums/index>

Informācija vēstniecības mājas lapā: <https://www2.mfa.gov.lv/australija/australija-aktualitates/71091-melburnabus-iespeja-noformat-latvijas-pasi-un-personas-aplicibu-eid-karti>

Piektdien, 31. maijā, plkst. 19.00 Krodziņa vakars DV mītnē.

Sestdien, 1. jūn., plkst. 10.00 un **svētdien, 2. jūn.**, plkst. 10.00 Daiļamatnieku darbnīcas Latviešu namā.

Sestdien, 1. jūn., plkst. 12.00 Vanadžu pusdienas DV mītnē, tikai ar pieteikšanās iepriekš pie Koi Nemīro 0416234758.

Melburnas latv. ev. lut. draudze

Prāv. Helga Jansone

Svētdien, 19. maijā, plkst. 11.00 Vasarsvētku dievkalpojums Sv. Krusta baznīcā.

Svētdien, 26. maijā, plkst. 11.00 Trīsvienības dievkalpojums ar dievgaldu Sv. Krusta baznīcā.

Pertā

Pertas ev. lut. Sv. Pāvila draudze

Māc. Gunis Balodis.

Svētdien, 26. maijā, plkst. 10.30 ZOOM dievkalpojums. Trīsvienības svētki.

Sidnejā

Ceturtdien, 16. maijā, plkst. 12.00 Latviešu namā Ceturtdienas pusdienas; iepriekš pieteikšanās pirms otrdienas, zvanot 0425392988.

Svētdien, 19. maijā, plkst. 11.30

Juvelierizstrādājumu darbnīca Latviešu namā. Pieteikties līdz 5. maijam: saknesunzari@gmail.com; Marika 0451 986 244.

Otrdien, 21. maijā, plkst. 12.00 zolīte Latviešu namā.

Sestdien, 25. maijā, plkst. 13.30 filma *Krustceļš* (1990) Latviešu namā. Subtitri angļu valodā. Ieeja \$10, SLB biedriem \$8, bērniem \$0. Vecākiem bērni pavadībā \$0.

Sidnejas ev. lut. latviešu draudze, Svētā Jāņa baznīcā

Māc. Kolvins Makfersons

Svētdien, 19. maijā, plkst. 10.00 dievkalpojums.

Svētdien, 26. maijā, plkst. 10.00 dievkalpojums.

Svētdien, 2. jūn., plkst. 10.00 dievkalpojums.

Svētrunas noskatāmas *YouTube* gan latviešu, gan angļu valodā. Saites: <http://www.sydneylatvianchurch.org.au>

Sidnejas latv. ev. lut. Vienības draudze

Māc. Raimonds Sokolovskis.

Par nākamajiem dievkalpojumiem lūgums sazināties ar māc. Raimonu Sokolovski – tālr.: 0438301512; draudzes priekšnieci, diakoni Gundegu Zariņu – tālr.: 0424717365.

Latvijā

Ceturtdien, 16. maijā, plkst. 18.00 tiešraidē muzeja *Latvieši pasaulē* Facebook lapā – Sarmas Muižnieces Liepiņas lekciju *Izmaiņas grafiskā rokrakstā: Jāņa Sternberga smilšu raksti un puduri 1960.-1970. gados*.

Ceturtdien, 16. maijā, plkst. 19.00 Rīgas Latviešu biedrības senioru koris ERELBE aicina uz ģimenes dienas koncertu *Mēs ar opi...* Rīgas Latviešu biedrības Līgo zālē.

Svētdien, 19. maijā, plkst. 12.00 līdz 17.00 pasākumā *Manas mājas Vidzemē* pulcēsies pašvaldību remigrācijas speciālisti un remigrantu ģimenes. Pulcēšanās stāvlaukumā pie Dikļu pils. Pieteikšanās līdz 16. maija dienas beigām remigracija@vidzeme.lv vai +371 29374285.

Trešdien, 22. maijā, plkst. 18.00 Rīgas Latviešu biedrības Zelta zālē jaunās un spilgtās pianistes, starptautisko konkursu laureātes, Latvijas Republikas Kultūras ministrijas balvas īpašnieces, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Jura Kalnciema klavieru klases studentes MARIJAS VIRKI SOLOKONCERTS. Koncertā klausītājus priecēs Volfganga Amadeja Mocarta, Friderika Šopēna, Sergeja Rahmaninova skaņdarbi. ■

Eiro kurss

Eiropas Centrālās bankas atsaucis kurss **14. maijā**.

€1 = 1,63290 AUD €1 = 1,79340 NZD
€1 = 0,85983 GBP €1 = 1,07960 USD